

บทที่ 6

นิทเซ่กับแนวคิดว่าด้วยระบอบการปกครองที่ดี

The light of the furthest stars
Comes to men last; and before
It has arrived man denied that
There are stars there.
Beyond Good and Evil.

ในฐานะนักปรัชญาการเมือง นิทเซ่ได้จัดแบ่งประเภทของระบอบการปกครอง (regime) โดยพิจารณาจากมาตรฐานที่ฝ่ายผู้ได้ปกครองและฝ่ายประชาชนมีความคิด ความรู้สึกต่อผู้ปกครองอธิบายผ่านการครอบครองและอ้างสิทธิ ความมีวิสัยทัศน์ ประกอบกับเรื่องของความรู้ความสามารถ เพื่อนำมาเป็นเครื่องมือในการวัดตัดสิน ซึ่งปรากฏแยกประเภทออกมาเป็นระบอบการปกครองในสามรูปแบบอันได้แก่ระบอบราชาธิปไตย (monarchy) คือระบอบการปกครองที่ตั้งอยู่บนฐานของความเชื่อ ความศรัทธาต่อผู้ปกครองเพียงคนเดียว โดยดำรงอยู่ในฐานะผู้นำสูงสุด ผู้ซึ่งมีความวิเศษ (superior) เป็นทั้งผู้กอบกู้ (savior) และการปรากฏอยู่ในลักษณะกึ่งเทพ (demigod) ขณะที่ระบอบอภิชนาธิปไตย (aristocracy) คือระบอบการปกครองที่สะท้อนถึงแนวคิดเกี่ยวกับความเชื่อในความมีอภิสิทธิ์ของชนชั้นผู้นำ พิจารณาว่ามนุษย์ไม่อาจมีความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันได้ สังคมต้องถูกปกครองโดยชนชั้นนำ (elite) เชื่อมโยงมาสู่การยกย่องให้บุคคลผู้สังกัดอยู่ในระบบชนชั้นหรือวรรณะ (caste) ที่เหนือกว่า สูงกว่าเป็นผู้ปกครอง และสุดท้ายระบอบประชาธิปไตย (democracy) คือระบอบการปกครองที่นำเสนอแนวคิดเชิงปฏิเสธรูปแบบของการไม่เชื่อถือในความยิ่งใหญ่เลิศเลอของมนุษย์ และสังคมการเมืองที่ต้องมีชนชั้นผู้นำโดยธรรมชาติดำรงตำแหน่งผู้ปกครอง ทศนคติดังกล่าวส่งผลให้ระบอบประชาธิปไตย เป็นระบอบการปกครองที่วางอยู่บนพื้นฐานของอุดมคติทางความคิดปรารถนาให้มนุษย์ทุกคนมีความเสมอภาค และความเท่าเทียมกัน (Nietzsche, 1968:397)

นิทเซ่มีความคิดเกี่ยวกับระบอบการปกครองที่ดีเอาไว้ว่าระบอบการปกครองจะต้องตั้งเป้าหมายเอาไว้ที่การมีพันธกิจหลักสำคัญ อันประกอบขึ้นด้วยการยกระดับมนุษย์ (elevating man) โดยที่ตัวระบอบการปกครองได้สร้างความเจริญเติบโต ความมั่งคั่งและความสมบูรณ์ (flourishing) ให้เกิดขึ้นมาสามารถเล็งเห็นผลได้ในทางด้านคุณธรรมและจิตวิญญาณ โดยที่มันได้ดำเนินการไปพร้อมกับการสร้างและให้กำเนิดมนุษย์ประเภทต้นแบบ (genius) และเผ่าพันธุ์ที่สูงส่ง (higher

type) เพื่อจะมาทำหน้าที่ในฐานะผู้ขับเคลื่อนประวัติศาสตร์ไปพร้อมกับการนำพามนุษยชาติไปสู่ความเจริญก้าวหน้า ซึ่งผู้นำที่จะมาปฏิบัติภารกิจดังกล่าวประกอบขึ้นจากบุคคลในแบบศิลปิน-นักปรัชญา รัฐบุรุษทางการเมืองและนักเขียนผู้มีผลงานที่ยิ่งใหญ่**

ในอีกแง่มุมหนึ่งรูปลักษณะของระบอบการปกครองที่นิทเซ่ต้องการสร้างขึ้นมาจากอนาคตก็คือระบอบการปกครองที่ผู้นำ ผู้ปกครองประกอบขึ้นด้วยคุณสมบัติของความเป็นศิลปิน-นักปรัชญา (artist-philosopher) นิทเซ่อธิบายถึงรายละเอียดความเป็นผู้ปกครองในลักษณะดังกล่าวเอาไว้ว่า “มีความเป็นไปได้ที่จะสร้างผู้ปกครองภายใต้รูปแบบของความเป็นสหเชื้อชาติ (racial union) ซึ่งในอนาคตคือผู้ปกครองมนุษยชาติบนผืนพิภพนี้ โดยระบอบอภิชนาธิปไตยที่ได้เกิดขึ้นมาใหม่นี้ตั้งอยู่บนรากฐานของการปกครองที่มุ่งเน้นสร้างระเบียบวินัยให้แก่ตัวของมันเองอย่างเคร่งครัด เป็นระบอบการปกครองที่เกิดขึ้นจากน้ำมือและพลังกำลังของบุคคลผู้เป็นนักปรัชญาและทรศิลปิน (artist-tyrants) ซึ่งความเป็นมนุษย์ที่สูงส่งและเลิศล้ำมีที่มาจากความเหนือกว่าในเรื่องของการมีเจตจำนง การถือครองความรู้ และความสมบูรณ์มั่งคั่งในพลังการสร้างสรรคที่มีอยู่ในตัวอย่างเหลือล้น” (Nietzsche, 1968:504) จากจินตนาภาพถึงระบอบการปกครองดังกล่าว เรียกได้ว่าเป็นความพยายามในการนำเสนอให้สิ่งสองสิ่งที่เคยดำรงอยู่ในลักษณะของความเป็นคู่และขัดแย้งกันเข้ามาเข้ามาอยู่ร่วมกัน เอาใส่ไว้ในบุคคลคนเดียวกัน ซึ่งก็คือเหตุผล (rational) กับความไร้เหตุผล (irrational) และความรู้ (knowledge) กับความปรารถนา (desire)

เพื่อที่จะสร้างผู้ปกครองและระบอบการปกครองในอุดมคติที่ตัวเองได้จินตนาการเอาไว้ นิทเซ่ได้คาดคะเนและตั้งความหวังเอาไว้ว่า “สิ่งที่ข้าพเจ้าค้นหาและต้องการเห็นจากประวัติศาสตร์ไม่ใช่ยุคสมัยที่มนุษย์มีชีวิตความเป็นอยู่อันสุขสบายหรือ แต่คือยุคสมัยที่จะเป็นเนือนาบุญเอื้ออำนวยต่อการให้กำเนิดมนุษย์ผู้มีความประเสริฐเลิศเลอ” (Nietzsche, 1993:142) จากถ้อยคำ

* เป้าหมายของระบอบการปกครองที่ดีคือการสร้างมนุษย์คืนแบบที่สูงส่ง (higher type) โดยจัดเป็นบุคคลผู้มีส่วนประกอบของความเป็นอภิมนุษย์ (ubermensch) อัจฉริยะ (genius) ศิลปินผู้สร้างสรรค์ (creator) และนักปรัชญา (philosopher) ซึ่งเป็นประเด็นที่พิจารณาได้ว่ามีนัยสำคัญ โดยเป็นประเด็นที่ทางนิทเซ่ได้พยายามนำเสนอภายหลังการวิพากษ์โจมตีและลงท้ายด้วยการประกาศถึงมรณกรรมของพระเจ้า ที่ได้ปรากฏขึ้นพร้อมกันไปกับความไร้นัยของวิถีคิดและการอธิบายโลกที่เคยอ้างอิงอยู่กับแนวคิดและความรู้ในเชิงอภิปรัชญา ศิลธรรมและศาสนามาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน

** รายชื่อของบุคคลที่นิทเซ่ให้การยกย่องและกล่าวชื่นชมในความสามารถที่มีอยู่เหนือบุคคลธรรมดาทั่วไปสามารถดูได้ใน Twilight of the Idols โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบท Expeditions of an Untimely Man.

ดังกล่าวของนิทเช่เมื่อนำมาวิเคราะห์ พิจารณาประกอบเข้ากับแนวคิดและรายละเอียดของระบบการปกครองต่างๆ ดูเสมือนว่าระบบอภิชนาธิปไตย (aristocracy) จะถูกจัดเป็นระบบการปกครองที่มีศักยภาพและความสามารถ เป็นเงื่อนไขที่เอื้ออำนวยส่งเสริมต่อการสร้างและการให้กำเนิดมนุษย์ประเภทที่นิทเช่ต้องการได้มากที่สุด ขณะที่นิทเช่เองได้กล่าวในเชิงที่ให้ความสำคัญและสรรเสริญยกย่องต่อรูปแบบการปกครองภายใต้ระบบอภิชนาธิปไตยเอาไว้ว่า “ที่ผ่านมามีกระบวนการของการบ่มเพาะสร้างมนุษย์ต้นแบบ ขึ้นมาเพื่อทำการยกระดับมนุษย์ได้นั้น ล้วนแล้วแต่เป็นผลงานของสังคมภายใต้ระบบการปกครองในแบบอภิชนาธิปไตยทั้งสิ้น และเป็นสิ่งที่จะยังดำเนินอยู่อย่างนั้นตลอดไป... เพราะฉะนั้นสังคมอภิชนาธิปไตยจึงเป็นเงื่อนไขเบื้องต้น ให้กับการสร้างมนุษย์ต้นแบบเพื่อมาทำหน้าที่ยกระดับมนุษย์” (Nietzsche, 1990:192)

ดังนั้นเพื่อที่จะศึกษาไปพร้อมกับการทำความเข้าใจ ถึงรูปแบบของระบบการปกครองที่ดีของนิทเช่ จึงมีความจำเป็นที่ทางฝ่ายของผู้ศึกษาจะต้องทำการอธิบายและกล่าวถึงลักษณะรวมไปถึงเนื้อหารายละเอียดในรูปแบบและคุณสมบัติของความเป็นระบบอภิชนาธิปไตย ซึ่งแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับระบบอภิชนาธิปไตยนั้น ปรากฏในแบบที่กระจัดกระจายอยู่ในงานเขียนชิ้นต่างๆ ของนิทเช่โดยผู้ศึกษาจะได้รวบรวมนำมาศึกษาและทำการวิเคราะห์เพื่อลงลึกไปในเรื่องของรายละเอียดและความหมายที่สำคัญต่อไป

นิทเช่กับคุณลักษณะเฉพาะของความเป็นระบบอภิชนาธิปไตย

1. ความเป็นผู้ดีสูงศักดิ์ (nobility)

ระบบอภิชนาธิปไตย (aristocracy regime) เป็นระบบการปกครองที่นิทเช่พิจารณาตัดสินให้เป็นระบบการปกครองที่ดีที่สุด ซึ่งความหมายและนัยอันสำคัญของความเป็นระบบอภิชนาธิปไตยคือระบบการปกครองที่มีชนชั้นสูง เหล่าผู้ดีมีสกุลและบรรดาศาสนา (noble) ได้ดำรงสถานะเป็นผู้นำหรือผู้ปกครอง ด้วยการประพฤติปฏิบัติตัวอยู่ภายใต้ชุดของคุณธรรมและกฎระเบียบของความเป็นผู้ดีสูงศักดิ์ (nobility) ในฐานะการเป็นเครื่องหมายกำหนดและบ่งบอกถึงความเป็น

* Jose Ortega Y Gasset นักปรัชญาชาวสเปน เป็นหนึ่งในนักปรัชญาสมัยใหม่ที่ได้รับอิทธิพลทางความคิดจากนิทเช่ ได้อธิบายความหมายของคำว่าผู้ดี ชนชั้นสูง (noble) มีรากที่มาจากคำว่า "nobilis" อันหมายถึงบุคคลผู้เป็นที่รู้จักกันไปทั่วโลก ในฐานะของการเป็นคนมีชื่อเสียง ที่แตกต่างจากมวลชนผู้ไร้นาม ขณะที่เรื่องของคุณลักษณะและพันธกิจของความเป็นผู้ดีสูงศักดิ์ (noblesse oblige) ในการเป็นผู้ปกครองนั้น ไม่ได้เป็นเรื่องของสิทธิ ภายใต้ลักษณะของการกล่าวอ้างและการได้รับมอบหมาย หรือเป็นอยู่ในแบบที่ได้รับอนุญาตและความยินยอมมาจากผู้ได้ปกครองอย่างฝ่ายของทฤษฎีสัญญาประชาคมหิบบกมาใช้อธิบายถึงที่มาความชอบธรรมของผู้ปกครอง พันธกิจ

เลิศของมนุษย์ (human excellence) ที่แสดงผ่านทางจิตวิญญาณและความประพฤติปฏิบัติต่อตัวเองและกับผู้อื่นได้การปกครอง

นิตเชออธิบายถึงรายละเอียดของต้นกำเนิดและที่มาในความเป็นผู้ดีสูงศักดิ์ ว่ามีที่มาจากสามแหล่งอันได้แก่ชาติกำเนิด การสืบสายเลือดและสุดท้ายมาจากองค์ประกอบในด้านคุณธรรมของจิตวิญญาณ (Nietzsche, 1968:495-496) การอธิบายถึงต้นกำเนิดและที่มาของความเป็นผู้ดีสูงศักดิ์ของนิตเชอ สะท้อนให้เห็นถึงการที่ตัวเขาได้รับอิทธิพลที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดความเป็นผู้ดีสูงศักดิ์ผ่านทางการศึกษาสังคมในแบบจารีตโบราณ (traditional society) ซึ่งอยู่ในลักษณะรูปแบบสังคมอภิชนาธิปไตยของชาวอิหร่านและชาวสลาฟ (Iranian and Slavic) อันได้อธิบายความหมายและคุณลักษณะของความเป็นผู้ดีสูงศักดิ์ ภายใต้สถานะการเป็นชนชั้นสูงของสังคมที่มาพร้อมกับความสำนึกและการตระหนักรู้ที่ว่าตัวเอง มีความเหนือกว่าในด้านอำนาจ (power) (ในฐานะบุคคลผู้ทรงอำนาจ เป็นทั้งเจ้านายและผู้บังคับบัญชา) อีกทั้งความเหนือกว่าทางด้านอำนาจยังได้แสดงออกให้เห็น ผ่านการเป็นผู้ครอบครองความร่ำรวยมั่งคั่งในทางทรัพย์สินเงินทอง และการเป็นเจ้าของที่ดินรวมไปถึงเหล่าข้าทาสบริวารจำนวนมากที่อยู่ภายใต้การปกครองดูแลและความรับผิดชอบ (Nietzsche, 1969:28-29)

ในทางสังคมการเมืองของความเป็นผู้ดีสูงศักดิ์ จะต้องดำเนินอยู่ภายใต้ความจำเป็นเร่งด่วนและถือเป็นภาระหน้าที่โดยฝ่ายผู้ดีสูงศักดิ์มองว่าตัวเองมีความแตกต่างไปจากสามัญชน (plebian) ที่ใช้ชีวิตอยู่อย่างเฉื่อยเนือย มัวแต่แสวงหาความสุขสบายใส่ตัวเอง ในทางตรงกันข้ามจิตใจของชนชั้นสูงกลับต้องเผชิญหน้ากับระเบียบและกฎเกณฑ์ต่างๆ ในแบบที่ว่า 'เหล่าฝูงชนไม่เคยหันหน้ามองไปยังสิ่งที่อยู่เหนือและสูงส่งกว่าตัวเองเลย พวกเขากลับจมปลักอยู่กับความคิด ความรู้สึกในความเป็นเจ้าชีวิตของตัวเอง ขณะที่มนุษย์ผู้ได้รับการคัดสรรลงมือกระตุ้น ท้าทายความสามารถ สร้างแรงบันดาลใจและความสมบูรณ์ให้กับตัวเองด้วยการแสวงหา มองไปยังสิ่งที่มีความสูงส่งและสมบูรณ์กว่าตัวเองอยู่เสมอ' นอกจากนี้ยังถือได้ว่าเป็นการดำรงอยู่ภายใต้คติพจน์ที่ว่า "เป็นเลิศและสามารถเหนือกว่าผู้อื่นอยู่เสมอ" (Always to be the best and to outdo the others.) ส่วนในเรื่องความมีอภิสิทธิ์ของชนชั้นสูงไม่ได้มีที่มาจาก การขออนุญาต การแต่งตั้งหรือผ่านความเห็นชอบจากผู้คนส่วนใหญ่ของสังคมแต่มาจากการพิชิต (conquest) นอกจากนี้มนุษย์ประเภทที่ได้รับการเลือกสรรเป็นพิเศษ มีเป้าหมายหลักอันสำคัญไม่ได้อยู่ที่การรับใช้บุคคลที่ด้อยกว่า โดยการมีชีวิตอยู่ของชนชั้นสูงจะปราศจากความหมายหากไม่ได้สร้างเดิมพันหรือตั้งเป้าหมายเอาไว้กับสิ่งที่ยิ่งใหญ่ (transcendental purpose) ดังนั้นแรงบันดาลใจของชนชั้นสูงจึงมีที่มาจาก การสร้างและตั้งเป้าหมายอันยิ่งใหญ่เอาไว้ให้กับตัวเอง ซึ่งหากกล่าวในภาษาของนิตเชอแล้วคือการได้ดำรงสถานะของการเป็นผู้สร้าง (creator) (โปรดดู Jose Ortega Y Gasset, *The Revolt of the Masses*. Translated, Annotated, and with an Introduction by Anthony Kerrigan, edited by Kenneth Moore, with a foreword by Saul Bellow. (Indiana:University of Notre Dame Press, 1985)., pp.50-56.

คำอธิบายต่อมาที่เกี่ยวข้องกับความหมายและคุณลักษณะของความเป็นผู้ดีสูงศักดิ์ นิทเช่ได้รับอิทธิพลมาจากสังคมการเมืองในสมัยกรีกโบราณ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงสมัยของโฮเมอร์ (Homeric age) อยู่ระหว่างช่วงศตวรรษที่ 7-6 ก่อนคริสตกาล ที่ถูกเรียกขานกันว่าเป็นยุควีรบุรุษ (heroic age) (Burckhardt, 1998:135) โดยบทบาทของความเป็นผู้ดีสูงศักดิ์ในแบบโฮเมอร์ริค (Homeric nobleman) มาจากคุณสมบัติของสิ่งที่เรียกว่า “agathos” อันถือเป็นคุณธรรมหลักอันประกอบขึ้นด้วยความสามารถของการเป็นผู้นำ ยึดมั่นในเกียรติยศศักดิ์ศรี ความกล้าหาญ ความเฉลียวฉลาด ความมีเล่ห์เหลี่ยมและไหวพริบปฏิภาณ โดยคุณธรรมดังกล่าวถูกนำมาใช้ในการเอาตัวรอดไปพร้อมกับหน้าที่ในการคุ้มครองรักษาครอบครัว เหล่าเครือญาติและชุมชนให้พ้นจากภัยอันตรายต่างๆ ที่เกิดขึ้นทั้งในยามสันติและเกิดสงครามความไม่สงบขึ้นมา (MacIntyre, 2002:4-6)

คุณสมบัติของความแตกต่างระหว่างชนชั้นผู้ดีตระกูลสูงกับสามัญชน หรือนายกับทาสในสังคมการเมืองกรีกโบราณ สร้างรูปแบบของการแบ่งแยกให้เกิดขึ้นโดยอธิบายผ่านคำว่า “esthlos” อันมีความหมายถึงดี และกล้าหาญ เป็นบุคคลผู้อยู่กับความเป็นจริง ดำรงตนให้อยู่บนความถูกต้อง และสามารถทำให้ความถูกต้องที่ตัวเองยึดถือนั้นปรากฏเป็นจริงได้ นอกจากนี้ยังมีนัยบ่งบอกถึงสิ่งที่ดีมีชาติกำเนิดที่ดี เป็นบุคคลที่สุภาพและกล้าหาญ^{**} ซึ่งเป็นสิ่งที่ตรงกันข้ามกับความเป็น “kakos” ที่มีนัยถึงสิ่งที่เลว น่ารังเกียจ โดนดูหมิ่นเพราะมีชาติกำเนิดอันต่ำต้อย ถือเป็นบุคคลผู้มีความต่ำช้า และเป็นคนขลาด^{***} นอกจากนี้ความเป็นสามัญชนยังถูกอธิบายผ่านคุณสมบัติของคำว่า “deilos” อันมีความหมายถึงการเป็นบุคคลซึ่งไร้ค่า มีความต่ำต้อยตกเป็นที่ดูถูกดูแคลนและเป็นคนที่มีความเลวร้าย^{****} (Nietzsche, 1969:29-30) ผลของแนวคิดในเชิงดังกล่าวได้นำชาวกรีกโบราณไปสู่การปฏิบัติต่อผู้ที่ด้อยกว่าซึ่งก็คือทาส ในลักษณะของการเป็นสิ่งที่ ทร์พยสินมากกว่าจะปฏิบัติในฐานะมนุษย์ด้วยกัน (MacIntyre, 2002:8)

แนวคิดของสังคมกรีกในเรื่องของการมีชนชั้น ที่มีการแบ่งแยกอย่างชัดเจนถูกนำมาอธิบาย และขยายความอยู่ในหนังสือ Beyond Good and Evil นิทเช่อธิบายคุณลักษณะของ

* “who possesses reality, who is actual, who is true.”

** good, well-born, gentle, brave.

*** bad, ugly, ill-born, mean, craven

**** worthless, vile, wretched.

ความเป็นผู้ดีสูงศักดิ์ (nobility) ที่พิจารณาภายใต้กรอบการเมืองของความอำมหิต (politic of cruelty) ซึ่งถือเป็นคุณลักษณะที่เกิดขึ้นกับบุคคลประเภทผู้ดีสูงศักดิ์ เป็นผู้ที่มีตัวของตัวเองเป็นผู้กำหนดและสร้างคุณค่าต่างๆ โดยไม่ต้องการคำตัดสินหรือการเห็นพ้องและขอความยินยอมเอาจากผู้อื่น ด้วยการดำรงตนเป็นผู้ที่ปกครองทั้งตัวเองและผู้อื่นไปพร้อมๆกัน นอกจากนี้ยังประกอบขึ้นด้วยรายละเอียด ในเรื่องของความเป็นศาสตร์และศิลปะที่นิตเชอรรายถึงมันเอาไว้ว่า “ผู้ดีสูงศักดิ์เคารพตัวเองในฐานะผู้ทรงพลังอำนาจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอำนาจเหนือตัวเอง เป็นบุคคลผู้มีความเข้าใจเป็นอย่างดีว่าควรจะปิดปากเงียบ และเปิดปากพูดออกมาเมื่อใด บุคคลผู้มีความสนุกสนานและมีจิตใจที่พร้อมจะเผชิญกับความจริงของชีวิต ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคและความยากลำบากทั้งหลายทั้งปวง” ...มีความเป็นมนุษย์ต้นแบบที่ปรากฏให้เห็นเป็นจำนวนน้อย เป็นบุคคลที่ประกอบขึ้นด้วยคุณลักษณะที่พิเศษ ในลักษณะของการเป็นบุคคลผู้มีความเข้มงวดพิถีพิถัน ชื่นชอบเรื่องสงครามและการยุทธ์ ประหยัดคำพูดแต่เปี่ยมล้นไปด้วยจิตใจที่มีความเด็ดเดี่ยว เป็นบุคคลผู้ที่มีสัมผัสรับรู้อันดีเลิศไวต่อสิ่งที่ส่งางาม ในขณะที่เดียวกันก็สังเกตรับรู้ได้ถึงความเปลี่ยนแปลงที่จะมาพร้อมกับความเสื่อมและกระทำการต่อสู้โดยไม่ทำตัวละเลยหรือวางเฉยกับการเปลี่ยนแปลงที่จะพัดพาเอาความเสื่อมมาให้” (Nietzsche, 1990:195-196, 200) จาก

* ใน On the Genealogy of Morals และ Twilight of the Idols นิตเชอกล่าวถึงกระบวนการที่สร้างให้มนุษย์เป็นสัตว์ที่มีสำนึกในทางศีลธรรมและคุณธรรม ต้องกระทำผ่านวิธีการ ในแบบ ไร้ศีลธรรม (moral through immoral) ที่อาจจะนำมาเทียบเคียงกับสุภาษิตของไทยที่ว่า ‘เชือก ไก่ให้ลิงดู’

** การกล้ำเหยื่อนี้กับความจริงของเหล่าผู้ดีสูงศักดิ์ ในความคิดเห็นของผู้ศึกษาพิจารณาว่าสามารถสังเกตเห็นได้ชัดเจน จากเรื่องของความสามารถในการจัดระเบียบและควบคุมจิตวิญญาณ (soul) นิตเชอพิจารณาถึงจิตวิญญาณของมนุษย์ดำเนินอยู่ในลักษณะที่มีความหลากหลายและสลับซับซ้อน (multiplicity) ของส่วนที่เป็นอารมณ์ความอยาก ความปรารถนา เพราะฉะนั้นการกล้ำเหยื่อนี้และเอาชนะส่วนของจิตวิญญาณที่เป็นความปรารถนา ก็เลศค้นหาในตัวเอง ได้นั้นถือเป็นคุณสมบัติความสามารถของผู้ดีสูงศักดิ์ (self-overcoming) แนวคิดดังกล่าวของนิตเชอได้เป็นต้นแบบและแรงบันดาลใจให้กับเหล่าศิลปินในยุคต่อมาเป็นจำนวนมาก ซึ่งในทางกลับกันนั้นกับบุคคลผู้มีความอ่อนแอหรือมนุษย์โดยทั่วไป ได้ปฏิเสธหรือทำลายส่วนของจิตวิญญาณที่เป็นความปรารถนา ความต้องการ โดยมองว่าเป็นบ่อเกิดและที่มาของปัญหาและความทุกข์จำเป็นที่จะต้องคิดทิ้งไป

*** คุณสมบัติของความเป็นผู้ดีสูงศักดิ์ อาจเปรียบเทียบกับแนวคิดของศีลธรรมแบบนายทาส (master morality) ที่ตั้งอยู่ตรงกันข้ามกับแนวคิดของศีลธรรมในแบบทาส (slave morality) มีลักษณะมุ่งไปในการแสวงหาผู้จะมาช่วยเหลือ หรือ ไม่ก็อ้างอิงอยู่กับความคิดเห็นของผู้อื่นและคนจำนวนมาก อีกทั้งยังมีความพยายามในการซ่อนเร้น

คุณสมบัติในการเผชิญหน้าและสามารถรับมือกับความทุกข์ยาก (suffering) ได้นั้นนิทเชถือเป็นคุณธรรมและเป็นองค์ประกอบในการเป็นอภิมนุษย์ (ubermensch) ที่นิทเชกล่าวให้มีความสำคัญเอาไว้ว่า “ความทุกข์ยากเป็นสิ่งที่สร้างให้บุคคลผู้หนึ่งมีความรู้ที่ลึกล้ำ มากกว่าบุคคลผู้ที่มีความชาญฉลาดที่สุดจะรู้ได้” (Nietzsche, 1990:209) หรือจากคำกล่าวที่มีนัยในนัยความหมายเดียวกันที่ว่า “เมื่อบุคคลผู้หนึ่งปฏิเสธหันหลังให้กับสงคราม เขาก็ได้ละทิ้งชีวิตที่ยิ่งใหญ่ไปในเวลาเดียวกัน” (Nietzsche, 1990a:54)

องค์ประกอบและคุณลักษณะของความเป็นบุคคลผู้ดีสูงศักดิ์ ในประการต่อมาประกอบขึ้นด้วยสิ่งที่เรียกว่า การมีสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบอันยิ่งใหญ่และภาระกิจอันหนักหน่วงของตัวเอง (Nietzsche, 1968:943-944) ซึ่งการเผชิญหน้ากับปัญหา อุปสรรคหรือความทุกข์ยาก ไปจนถึงการมีหน้าที่ที่ต้องแบกรับความรับผิดชอบอันใหญ่หลวงเอาไว้ ถือเป็นบททดสอบที่สำคัญของความเป็นผู้ดีสูงศักดิ์ โดยนิทเชได้อธิบายถึงหน้าที่อันใหญ่หลวงเอาไว้ว่า “ผู้ดีสูงศักดิ์เป็นบุคคลที่เสาะแสวงหาสถานการณ์ที่ตัวเองจะได้เข้าไปมีส่วนร่วมอยู่เสมอและละทิ้งชีวิตที่มีความสุข ความสะดวกสบายเอาไว้ให้กับคนส่วนใหญ่และจากการที่บุคคลผู้มีสัญชาติญาณในการแสวงหาหน้าที่ความรับผิดชอบที่หนักหน่วง บุคคลผู้หนึ่งตระหนักว่าเขาจะต้องสร้างศัตรูในทุกที่ที่เขาได้ย่างเท้าเข้าไป อย่างไรก็ตามการกระทำดังกล่าว เป็นสิ่งที่สร้างให้บุคคลผู้หนึ่งมีความแตกต่างไปจากผู้คนส่วนใหญ่ของสังคม โดยความแตกต่างที่เกิดขึ้นมานั้นมาจากการกระทำ ไม่ใช่มาจากคำพูด” (Nietzsche, 1990:210) นอกจากนี้ประเด็นในเรื่องการเป็นนายตัวเองของผู้ดีสูงศักดิ์ มีที่มาจากความสามารถในการจัดระเบียบและควบคุมองค์ประกอบต่างๆของจิตวิญญาณ อันประกอบขึ้น

ความอ่อนแอและขจัดความทุกข์ของตัวเองทิ้งไป นอกจากนี้แล้วการยกตัวอย่างและยกย่องชื่นชมคุณสมบัติของความเป็นผู้ดีสูงศักดิ์ ภายใต้ระบอบอภิชนาธิปไตยไปในเวลาเดียวกันของนิทเช ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ว่าเป็นความ

ใน Will to Power คติพจน์ที่ 1027 นิทเชอธิบายความเป็นอภิมนุษย์เอาไว้ว่า ‘มนุษย์คือสัตว์เครื่องจานและอภิสัตว์เครื่องจาน มนุษย์ผู้ที่มีความสูงส่งกว่าต้องประกอบขึ้นจากความเป็นมนุษย์และอภิมนุษย์’ (Man is beast and superbeast, the higher man is inhuman and superman: these belong together.) อันเป็นประเด็นที่นิทเชเชื่อมั่นว่าความเป็นมนุษย์ที่ยิ่งใหญ่และลงมือกระทำสิ่งอันยิ่งใหญ่ได้นั้น จะต้องอาศัยส่วนประกอบของความเป็นสัตว์ ลงมือกระทำสิ่งที่ไร้เหตุผล สิ่งที่น่ากลัว (terribleness) อันเป็นการกระทำที่อยู่เหนือการคาดการณ์ของเหตุผล (irrational) ซึ่งเป็นที่คาดคะเนและเข้าใจได้และถือเป็นคุณสมบัติที่สามารถพบเห็นได้จากบุคคลส่วนใหญ่ของสังคม นอกจากนี้นิทเชยังได้ขนานนามโดยเรียกชื่อเผ่าพันธุ์ที่แข็งแกร่งและเป็นผู้พิชิตในอดีตว่า “สัตว์ร้ายผมสีทอง” (blond beast) ที่ประกอบขึ้นด้วยชาวโรมัน ชาวอาหรับ ชาวดิวโดนิค (Teutonic) ผู้ดีสูงศักดิ์ชาวญี่ปุ่น วีรบุรุษในยุคโฮเมอร์ ชาวไวคิงและชาวเอเธนส์ในยุคสมัยของเพอริคลีส (Pericles)

จากส่วนของอารมณื ความปรารถนาและแรงขับตามสัญชาตญาณ ที่มีความหลากหลาย ดำรงอยู่อย่างกระจัดกระจายและพร้อมที่จะสร้างความสับสน ความวุ่นวายและก่อปัญหาต่างๆให้กับบุคคลผู้เป็นเจ้าของอยู่เกือบตลอดเวลา

จากประเด็นดังกล่าวข้างต้น ได้เชื่อมโยงมาสู่การอธิบายแนวคิดเกี่ยวกับที่มาและการถือกำเนิดของรัฐ ซึ่งนิทเช่ได้กล่าวยกย่องผู้ที่สามารถจัดระเบียบและควบคุมความปรารถนาและกิเลสต่างๆของจิตวิญญาณที่อยู่ในลักษณะไร้ระเบียบนำมาผ่านกระบวนการจัดระดับชั้นสูงต่ำ (hierarchizing) ที่ได้ทำการขัดเกลาและปรุงแต่งแล้วสามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยเรียกการกระทำดังกล่าวว่าเป็นการสร้างรูปแบบที่ยิ่งใหญ่ขึ้นมา (grand style) (Nietzsche, 1968:443-444) ส่วนความสามารถในการจัดการกับความปรารถนาและกิเลสติดงอแงของตัวเองได้นั้น ดำเนินไปในลักษณะเดียวกันกับเรื่องของการกำเนิดรัฐ ซึ่งนิทเช่ได้กล่าวในเชิงอุปมาเอาไว้ว่า

"รัฐถือกำเนิดขึ้นมาจากน้ำมือของสัตว์นักล่า (beast of prey) ผู้ใช้ข้อมือเหล็ก (iron clamp) ที่ทรงพลังอำนาจ ดำเนินการในลักษณะการใช้ความรุนแรง เข้าใจจัดการกับฝูงชนผู้ได้ปกครอง ที่ดำรงอยู่อย่างกระจัดกระจายและไร้รูปแบบผ่านกระบวนการเคี้ยว นวดและได้หลอมรวมจนเกิดเป็นรูปร่างขึ้นมา อันเป็นกระบวนการที่มาของรัฐ เพราะฉะนั้นบุคคลผู้มีพลังความสามารถในการจัดการกับสิ่งที่ดำรงอยู่ในลักษณะไร้ระเบียบแบบแผน คือผู้ที่มีสัญชาตญาณในการจัดการ (instinct for organize) หรือหากกล่าวในอีกนัยหนึ่งการก่อกำเนิดและสร้างความ เป็นรัฐขึ้นมา นั้น เป็นผลงานจากน้ำมือของเหล่าผู้ดีสูงศักดิ์ซึ่งในเวลาต่อมา นิทเช่ได้อธิบายถึง ผลงานดังกล่าวเอาไว้ว่า "เราต้องหันมายอมรับในแบบที่ไม่มีเงื่อนไขกันก่อนว่า วัฒนธรรมที่มีความสูงส่งกว่าอยู่เหนือกว่าวัฒนธรรมอื่นได้ถือกำเนิดขึ้นมาบนพื้นพิภพนี้ได้อย่างไรกัน โดยพิจารณาในขณะที่ความเป็นธรรมชาติของธรรมชาตินั้น (natural nature) อนารยชน (barbarian) คือคำที่ใช้เรียกความน่ากลัว แต่มันคือช่วงเวลาที่มีการถือครองเจตจำนงอันเข้มแข็ง พร้อมกับความหิวกระหาย ในอำนาจได้ตกอยู่ในเงื้อมมือของเหล่านุชนักรล่า (men of prey) ผู้ที่ใช้พลังอำนาจอันเหนือกว่า ลงมือต่อผู้ที่อ่อนแอกว่า กระทำกับพวกอารยชน ผู้ที่มีชีวิตอาศัยอยู่อย่างสันติสุข หรือกับเหล่าพ่อค้าและเกษตรกร ไปจนถึงวัฒนธรรมอันเก่าแก่ที่มีความมั่งคั่งบริบูรณ์กว่า...ดั่งนั้นวรรณะผู้ดีสูงศักดิ์ (noble) มีความเป็นมาแต่ดั้งเดิมซ่อนอยู่ภายใต้หน้ากากของความเป็นอนารยชน ในขณะที่ความเหนือกว่าของบุคคลเหล่านี้ นั้น แสดงออกมาให้เห็นทั้งทางด้านความแข็งแกร่งทางพลังกำลัง และความเข้มแข็งในทางจิตวิญญาณ" (Nietzsche, 1990:192) ขณะที่แนวความคิดอันเชื่อมโยงเข้ากับศักยภาพและความสามารถของผู้ดีสูงศักดิ์ ในบทบาทของการสร้างบ้านเมือง หรือให้กำเนิด

ความเป็นรัฐ^{*} ขึ้นมานั้นนิทเซอร์อธิบายในลักษณะของการสนับสนุน และสร้างความชอบธรรมให้กับแรงขับที่กระทำการผลักดันอยู่เบื้องหลังหรือเรียกขานกันในอีกชื่อหนึ่งว่า “เจตจำนงสู่อำนาจ” โดยฝ่ายผู้แข็งแรงกว่ามีความสมบูรณ์มากกว่า กระทำกับบุคคลผู้ที่มีความอ่อนแอกว่าว่า “เราควรจะได้ครอบครองอย่างรอบคอบถึงอารมณ์ความอ่อนไหวที่เป็นบ่อเกิดของความอ่อนแอ เพราะในเนื้อแท้ของการมีชีวิตอยู่ก็คือการเป็นเจ้าของครอบครอง การทำให้บาดเจ็บเสียหาย การมีอำนาจเหนือสิ่งที่แตกต่างกันและอ่อนแอกว่า รวมไปถึงความเข้มงวดกวดขัน การสยบให้อยู่ใต้อำนาจ การกำหนดสร้างความเป็นรูปแบบและเชื่อมฉีกสิ่งต่างๆเข้ามาด้วยกัน หรืออย่างน้อยที่สุดเท่าที่ปรากฏให้เห็นอยู่ในรูปแบบ ที่มีความละเอียดอ่อนที่สุดก็คือการขูดรีดเอารัดเอาเปรียบ (exploitation)” (Nietzsche, 1990:194)

* แนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับการกำเนิดรัฐของนิทเซอร์ ดำเนินอยู่ภายใต้แนวความคิดที่มองรัฐในฐานะผลงานการสร้างสรรคในทางศิลปะ (state as the work of art) โดยการอบรม การควบคุม การสร้างมนุษย์และสังคม การเมืองขึ้นมานั้นเปรียบได้กับการสร้างงานศิลปะที่ศิลปิน ต้องใช้กำลังความรุนแรงเข้าจัดการกับวัตถุดิบ นอกจากนี้ผู้ศึกษาวิเคราะห์ว่านิทเซอร์ ได้รับอิทธิพล ทางด้านแนวคิดมาจากปรัชญาการเมืองของกรีกโบราณ ดำเนินอยู่ภายใต้แนวความคิดเกี่ยวกับผู้ปกครองในฐานะการเป็นทั้ง ผู้สร้างบ้านแปลงเมือง ผู้ให้กำเนิดกฎหมาย และผู้ปกครองไปในคราวเดียวกัน (legislator, law-giver and commander) ผสมผสานเข้ากับแนวคิดในทางปรัชญาการเมืองสมัยใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวคิดทางการเมืองของ Niccolo Machiavelli และนักประวัติศาสตร์อย่าง Jacob Burckhardt นอกจากนี้ในความเรียงขนาดสั้น ภายใต้ชื่อ ‘Greek State’ (1872) นิทเซอร์อธิบายแนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับ ความเป็นรัฐบุรุษผู้สร้างบ้านแปลงเมือง ผู้ให้กำเนิดกฎหมายและผู้ปกครอง (legislator, law-giver and commander) ซึ่งมีความสำคัญในการเป็นแนวความคิดหลักทางการเมืองของนิทเซอร์ โดยการมอบหมายหน้าที่สำคัญดังกล่าวให้กับเหล่าผู้ดีสูงศักดิ์ ขณะที่รายละเอียดซึ่งเกี่ยวข้องกับความหมายของมันถูกนำมาอธิบายถึงพันธกิจและความสามารถในการรวบรวมเอาผู้คนที่อยู่อย่างเร่รอน กระจุกกระจาย มีความแตกต่างทั้งในด้านสายเลือด เผ่าพันธุ์ ภาษา แนวปฏิบัติในทางจารีตประเพณีและวัฒนธรรมให้เข้ามารวมอยู่ภายใต้ความเป็นกฎระเบียบ ใช้จารีตประเพณีแบบแผนเดียวกันปกครอง การสร้างกุศโลบายที่จะต้องอาศัยการบัญญัติกฎหมายและสร้างสถาบันในทางสังคมและการเมืองไปพร้อมๆกัน ซึ่งนิทเซอร์ได้บรรยายปรากฏการณ์ดังกล่าวเอาไว้ว่า “คุณธรรมความสามารถของความเป็นรัฐบุรุษผู้สร้างบ้านแปลงเมือง เกิดมาจากเจตจำนงอันลึกลับและการสร้างสรรคที่ลงมือกระทำต่อผู้คน ซึ่งถือกำเนิดมาจากเจตจำนงของศิลปิน ผู้ที่มีเจตจำนงต้องการ สร้างสรรค ดำเนินการกินระยะเวลายาวนาน ในการบัญญัติกฎหมาย ศาสนาและจารีตธรรมเนียมต่างๆขึ้นมา”

** ในหนังสือ Beyond Good and Evil คติพจน์ที่ 259 นิทเซอร์อธิบายความหมายของการขูดรีดเอารัดเอาเปรียบ (exploitation) ในฐานะสารัตถะ (essence) และทำหน้าที่พื้นฐานสำคัญของสิ่งที่มีชีวิต

2. สังคมที่มีลำดับชั้นแยกสูงต่ำ (order of rank) และความรู้สึกในความแตกต่าง

(pathos of distance) ระหว่างผู้ปกครองและได้ปกครอง

และตัวอย่างจากตำรามนูธรรมศาสตร์ (Manu Law Book)

ระบอบการปกครองที่ดีหรือระบอบอภิชนาธิปไตยภายใต้การนิยามของนิทเช่ ตั้งอยู่บนพื้นฐานโครงสร้างทางสังคมการเมืองภายใต้ลักษณะของความสัมพันธ์ที่อธิบายได้ว่า "สังคมที่มีลำดับชั้นแยกสูงต่ำระหว่างผู้ปกครองและผู้ได้ปกครอง" (order of rank) ที่แบ่งแยกผู้คนส่วนน้อยที่มีความแข็งแรงสมบูรณ์กว่ากับผู้คนจำนวนมากที่อ่อนแอกว่า ซึ่งคุณลักษณะของชนชั้นดังกล่าวได้ถูกอธิบายความหมายที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในสังคมการเมืองเอาไว้ว่า "ลำดับชั้นแยกสูงต่ำในด้านของความสามารถ สิ่งที่มีความแตกต่างกัน นับเป็นศิลปะของการแยกแยะโดยไม่ทำให้ความเป็นปฏิปักษ์เกิดขึ้นตามมา ความสามารถดำเนินการโดยที่ไม่ผสมสิ่งต่างๆ เข้ามารวมไว้อยู่ในที่เดียวกัน และไม่พยายามนำสิ่งที่มีความแตกต่างกันมาสร้างความปรองดอง หรือความสมานฉันท์ ดังนั้นลำดับชั้นแยกสูงต่ำถือเป็นความสามารถชั้นสูงที่บุคคลผู้นั้นลงมือจัดการกับสิ่งต่างๆ ที่มีความซับซ้อนอันมหาศาล (tremendous multiplicity)" (Nietzsche, 1992:35)

สังคมที่มีลำดับชั้นได้แยกความสูงต่ำระหว่างผู้ปกครองและผู้ได้ปกครองออกมาอย่างชัดเจน เมื่อมาประกอบเข้ากับความรู้สึกในความแตกต่าง (pathos of distance) ซึ่งถูกนำมาใช้อธิบายถึงสิ่งที่ทำให้ทางฝ่ายผู้ปกครองเองตระหนักรู้ถึงศักยภาพ ความสามารถ พลังอำนาจ ความรู้และศิลปะไปจนถึงการดำเนินพันธะความรับผิดชอบที่บุคคลทั่วไปไม่สามารถจะลงมือกระทำได้ ขณะเดียวกันฝ่ายผู้ถูกปกครอง ก็ตระหนักรู้ถึงความสามารถอันด้อยกว่า พร้อมยอมรับสถานะที่ต่ำกว่า จึงเป็นสังคมที่กำหนดรูปแบบความสัมพันธ์ออกมาในลักษณะแนวดิ่ง ตามลำดับของการมียศชั้นวรรณะ (hierarchical relationship) โดยให้สมาชิกแต่ละคนต้องทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย หรือที่ตัวเองมีความถนัดตามธรรมชาติอย่างเคร่งครัด (one man, one art)

แนวคิดในการแบ่งแยกหน้าที่ความรับผิดชอบระหว่างผู้ปกครองและผู้ได้ปกครอง ภายใต้คำอธิบายของการมีลำดับชั้นสูงต่ำแยกชัดเจนและในความแตกต่างระหว่างผู้ปกครองและผู้ได้ปกครอง (order of rank and pathos of distance) โดยกระทำการอบรมเลี้ยงดูและสร้างวินัย (breeding and discipline) ของนิทเช่ อาจพิจารณาได้ว่าเป็นการดำเนินอยู่ภายใต้จารีตแนวคิดสิทธิธรรมชาติแบบโบราณ (classic natural right) ที่อธิบายความชอบธรรมในการเป็นผู้ปกครอง มีที่มาจากความเป็นมนุษย์ผู้ถือครองความมีอภิสิทธิ์บางอย่างเหนือกว่าผู้อื่น โดยความคิดในลักษณะดังกล่าวมีรากฐานที่มาจากนักปรัชญาการเมืองอย่างเพลโตและอริสโตเติล (โปรดดู Leo Strauss, *Natural Right and History*, (Chicago: The University of Chicago Press, 1953), pp. 120-164.

นอกเหนือไปจากศิลปะในการเป็นผู้นำและผู้ปกครองแล้ว นิทเซยังให้ความสำคัญกับฝ่ายผู้ใต้ปกครองเพื่อจะเป็นผู้ใต้ปกครองที่ดีจำเป็นต้องมีศิลปะในการเชื่อฟังที่ดี ซึ่งนิทเซกล่าวเอาไว้ว่า "การเป็นผู้รับใช้ที่ดีและมีคุณค่า นั้น ข้าพเจ้ายกย่องให้มันเป็นคุณธรรมอย่างหนึ่ง ถ้าหากว่าต้องตกเป็นข้ารับใช้ ก็ควรจะได้อยู่รับใช้เจ้านายที่ดี เพราะนอกจากจะสร้างความภาคภูมิใจแล้วยังเป็นการช่วยพัฒนาและยกระดับจิตวิญญาณของผู้รับใช้ไปในตัวด้วย" (Nietzsche, 1969:127)

รูปแบบความสัมพันธ์ที่วางบนพื้นฐานมีการขีดเส้นแบ่งแยกหน้าที่และความรับผิดชอบ ออกมาอย่างชัดเจนระหว่างผู้ปกครอง กับผู้ใต้ปกครองสามารถเชื่อมโยงเข้ากับคำอธิบายของนิทเซ ที่มีนัยให้ความเชื่อมั่น ให้ความสำคัญกับคุณธรรม ศักยภาพและความสามารถของผู้ใต้ปกครองและสามัญชนเอาไว้ว่า "สำหรับสามัญชนก็จำเป็นต้องมีคุณธรรมในแบบสามัญ... สำหรับข้าพเจ้า เรื่องของการติดอกติดใจและให้ความสำคัญอยู่กับสิ่งเล็กสิ่งน้อย มันสะท้อนให้เห็นถึงคุณธรรมของตัวมัน" (Nietzsche, 1969:188) ในขณะเดียวกันความคิดเกี่ยวกับผู้ใต้ปกครองของนิทเซตั้งอยู่บนสมมติฐานว่ามนุษย์โดยทั่วไปมีความอ่อนแอ การดำรงอยู่ต้องพึ่งพาอาศัยคนอื่นซึ่งหมายถึงผู้ที่แข็งแรงกว่า ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่มีความถูกต้องชอบธรรมที่ผู้ที่อ่อนแอกว่าจะโดนผู้ที่มีพลังกำลังอำนาจมากกว่าและเป็นผู้ที่มีความเข้มแข็งกว่าในทางจิตวิญญาณมาเป็นผู้ปกครองดูแล (Nietzsche, 1990:184)

สังคมการเมืองที่มีลำดับชั้นแยกสูงต่ำ สร้างให้เกิดสิ่งที่เรียกว่าความรู้สึกในความแตกต่างระหว่างผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง เป็นสิ่งที่ได้เชื่อมโยงเข้ามาสู่การเกิดแนวคิดที่ทำให้ผู้คนจำนวนมากยอมเสียสละตัวเอง (politic of sacrifice) ในลักษณะปราศจากการมีสำนึก การเรียกร้องใดๆ ทางการเมืองในเรื่องของสิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคอันเป็นการทำลายลำดับชั้นแยกสูงต่ำ (Nietzsche, 1968:458) ขณะที่นิทเซกล่าวถึงความยิ่งใหญ่ของมนุษย์นั้นอยู่ที่การเป็นสะพาน (bridge) เพื่อทอดไปสู่เป้าหมายที่ยิ่งใหญ่ โดยรูปแบบของการเสียสละที่เกิดขึ้นกับมนุษย์ปรากฏชัดเจนในลักษณะการอุทิศตัวเป็นนั่งร้าน (scaffolding) ให้กับบุคคลผู้มีความสามารถเหนือกว่าก้าวขึ้นมาเป็นผู้ปกครองดำเนินอยู่ในลักษณะที่ว่า "สารัตถะในการประกอบขึ้นเป็นสังคม อภิชนาธิปไตยที่ดีและดำรงความแข็งแรงสมบูรณ์เอาไว้ได้นั้น ฝ่ายผู้ใต้ปกครองต้องเกิดสำนึกความตระหนักเกิดขึ้นในลักษณะของการเป็นผู้รับใช้ เป็นเครื่องมือให้กับผู้ปกครอง เป็นรากฐาน

อย่างไรก็ตามนิทเซ ยังได้แสดงทัศนคติถึงระบอบการปกครองที่ดีว่า ควรอบรมสั่งสอนให้สมาชิกรู้จักบทบาทหน้าที่ทั้งการเป็นผู้ปกครองและผู้ถูกปกครองไปในคราวเดียวกัน ซึ่งทัศนคติดังกล่าวสอดคล้องกับอริสโตเติล (Aristotle) ที่กล่าวถึงความเป็นพลเมืองที่ดีของนครรัฐเอาไว้ใน Politics เล่มที่สองว่า จะต้องเป็นบุคคลผู้มีความสามารถทั้งในการออกคำสั่งและรับฟังคำสั่ง

นอกเหนือไปจากศิลปะในการเป็นผู้นำและผู้ปกครองแล้ว นิทเซยังให้ความสำคัญกับฝ่ายผู้ได้ปกครองเพื่อจะเป็นผู้ได้ปกครองที่ดีจำเป็นต้องมีศิลปะในการเชื่องพ้องที่ดี ซึ่งนิทเซกล่าวเอาไว้ว่า “การเป็นผู้รับใช้ที่ดีและมีคุณค่ามัน ข้าพเจ้ายกย่องให้มันเป็นคุณธรรมอย่างหนึ่ง ถ้าหากว่าต้องตกเป็นข้ารับใช้ ก็ควรจะได้อยู่รับใช้เจ้านายที่ดี เพราะนอกจากจะสร้างความภาคภูมิใจแล้วยังเป็นการช่วยพัฒนาและยกระดับจิตวิญญาณของผู้รับใช้ไปในตัวด้วย” (Nietzsche, 1969:127)

รูปแบบความสัมพันธ์ที่วางบนพื้นฐานมีการขีดเส้นแบ่งแยกหน้าที่และความรับผิดชอบ ออกมาอย่างชัดเจนระหว่างผู้ปกครอง กับผู้ได้ปกครองสามารถเชื่อมโยงเข้ากับคำอธิบายของนิทเซ ที่มีนัยให้ความเชื่อมั่น ให้ความสำคัญกับคุณธรรม ศักยภาพและความสามารถของผู้ได้ปกครองและสามัญชนเอาไว้ว่า “สำหรับสามัญชนก็จำเป็นต้องมีคุณธรรมในแบบสามัญ...สำหรับข้าพเจ้า เรื่องของการติดอกติดใจและให้ความสำคัญอยู่กับสิ่งเล็กสิ่งน้อย มันสะท้อนให้เห็นถึงคุณธรรมของตัวมัน” (Nietzsche, 1969:188) ในขณะที่เดียวกันความคิดเกี่ยวกับผู้ได้ปกครองของนิทเซตั้งอยู่บนสมมติฐานว่ามนุษย์โดยทั่วไปมีความอ่อนแอ การดำรงอยู่ต้องพึ่งพาอาศัยคนอื่นซึ่งหมายถึงผู้ที่แข็งแกร่งกว่า ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่มีความถูกต้องชอบธรรมที่ผู้ที่อ่อนแอกว่าจะโดนผู้ที่มีพลังกำลังอำนาจมากกว่าและเป็นผู้ที่มีความเข้มแข็งกว่าในทางจิตวิญญาณมาเป็นผู้ปกครองดูแล (Nietzsche, 1990:184)

สังคมการเมืองที่มีลำดับชั้นแยกสูงต่ำ สร้างให้เกิดสิ่งที่เรียกว่าความรู้สึกในความแตกต่างระหว่างผู้ปกครองและได้ปกครอง เป็นสิ่งที่ได้เชื่อมโยงเข้ามาสู่การเกิดแนวคิดที่ทำให้ผู้คนจำนวนมากยอมเสียสละตัวเอง (politic of sacrifice) ในลักษณะปราศจากการมีสำนึก การเรียกร้องใดๆ ทางการเมืองในเรื่องของสิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคอันเป็นการทำลายลำดับชั้นแยกสูงต่ำ (Nietzsche, 1968:458) ขณะที่นิทเซกล่าวถึงความยิ่งใหญ่ของมนุษย์นั้นอยู่ที่การเป็นสะพาน (bridge) เพื่อทอดไปสู่เป้าหมายที่ยิ่งใหญ่ โดยรูปแบบของการเสียสละที่เกิดขึ้นกับมนุษย์ปรากฏชัดเจนในลักษณะการอุทิศตัวเป็นนั่งร้าน (scaffolding) ให้กับบุคคลผู้มีความสามารถเหนือกว่าก้าวขึ้นมาเป็นผู้ปกครองดำเนินอยู่ในลักษณะที่ว่า “สารัตถะในการประกอบขึ้นเป็นสังคม อภินิหาริปไตยที่ดีและดำรงความแข็งแรงสมบูรณ์เอาไว้ได้นั้น ฝ่ายผู้ได้ปกครองต้องเกิดสำนึก ความตระหนักเกิดขึ้นในลักษณะของการเป็นผู้รับใช้ เป็นเครื่องมือให้กับผู้ปกครอง เป็นรากฐาน

* อย่างไรก็ตามนิทเซ ยังได้แสดงทัศนคติถึงระบอบการปกครองที่ดีว่า ควรอบรมสั่งสอนให้สมาชิกรู้จักบทบาทหน้าที่ทั้งการเป็นผู้ปกครองและผู้ถูกปกครองไปในคราวเดียวกัน ซึ่งทัศนคติดังกล่าวสอดคล้องกับอริสโตเติล (Aristotle) ที่กล่าวถึงความเป็นพลเมืองที่ดีของนครรัฐเอาไว้ใน Politics เล่มที่สองว่า จะต้องเป็นบุคคลผู้มีความสามารถทั้งในการออกคำสั่งและรับฟังคำสั่ง

และการเป็นนักร้านให้กับมนุษย์พันธุ์พิเศษ หรือผู้นำที่ได้รับการคัดเลือกมาเป็นอย่างดี เพื่อที่มนุษย์พันธุ์พิเศษดังกล่าวจะได้ถูกบำรุงเลี้ยงดู แล้วก้าวขึ้นมาเป็นผู้ปกครองรับผิดชอบหน้าที่อันยิ่งใหญ่ต่อไป” (Nietzsche, 1990:193) แนวคิดในลักษณะดังกล่าวยังได้ปรากฏอยู่ใน *The Will to Power* ที่นิทเช่แสดงจุดยืนในเรื่องระบอบการปกครองที่ดี จะต้องฝึกอบรมสร้างให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับผู้ใต้ปกครองในลักษณะที่ว่า “ความคิดของข้าพเจ้าไม่ได้วนเวียนอยู่กับเรื่องของเสรีภาพ ที่อนุญาตให้แต่ละบุคคลถือครองเอาไว้ แต่ข้าพเจ้าให้ความสำคัญกับเรื่องของอำนาจ ที่บุคคลผู้นั้นใช้กระทำต่อบุคคลผู้อื่นและเชื่อมโยงมาถึงการยินยอมสละในเรื่องของเสรีภาพ ไปจนกระทั่งถึงการยอมตกเป็นทาส เพื่อเป็นกำลังสนับสนุนสร้างมนุษย์ที่สูงส่งขึ้นมา” (Nietzsche, 1968:458)

การให้ความหมายและความสำคัญของบุคคลแต่ละบุคคล ภายใต้รูปแบบและแนวคิดทางการเมืองของนิทเช่ พิจารณาจากการที่บุคคลแต่ละบุคคล ถูกหลอมรวมเข้ามาอยู่เป็นเนื้อเดียวกันภายใต้ชุมชนการเมือง (organic whole) ซึ่งในส่วนของ “*The Gay Science*” นิทเช่ได้อธิบายโจมตีการกลับตาลปัตรและรูปแบบที่ถูกกลับหัวกลับหางในทางสังคมการเมืองสมัยใหม่ ที่เป็นเงื่อนไขนำไปสู่ความวุ่นวายทางการเมือง มีสาเหตุมาจากการที่ฝ่ายผู้ใต้ปกครอง เกิดความตระหนักและสำนึกเกี่ยวกับตัวเองขึ้นมา ในลักษณะที่ไม่ต้องการเป็นผู้ถูกปกครองอีกต่อไป จึงกระทำการลงมือปลดแอกตัวเองออกจากผู้ปกครองเก่าและสถาปนาตัวเองพร้อมสมัครพรรคพวก ก้าวขึ้นมาเป็นผู้ปกครองแทนกลายเป็นปรากฏการณ์ทางการเมืองในรูปแบบที่ว่า “สิ่งที่กำลังสูญหายไปก็คือพื้นฐานของความศรัทธาของผู้คนจำนวนมาก นั่นก็คือการปฏิเสธให้ตัวเองเป็นวัตถุดิบให้กับสังคม (no longer a material for a society) ที่แนวคิดในเชิงสังคมนิยมและประชาธิปไตยกำลังรณรงค์ต่อสู้อยู่ แต่ในสังคมการเมืองที่ดี การดำรงอยู่ของพวกผู้ใต้ปกครองจะเกิดคุณค่าและมีความหมายต่อระบอบการปกครอง หรือต่อชุมชนก็ต่อเมื่อมีความสำนึกว่าตัวเองเป็นเพียงก้อนศิลาในมหาวิหาร (a stone in a great edifice) ที่ถูกหลอมรวมเข้ากับก้อนศิลาชิ้นอื่นๆ” (Nietzsche, 1974:303-304)

นิทเช่ตระหนักดีถึงการนำเสนอแนวคิดทางปรัชญาการเมือง ภายใต้ระบอบอภิชนาธิปไตยในการสร้างมนุษย์ผู้สูงส่งและอภิมนุษย์ขึ้นมานั้น เป็นการนำเสนอที่ขัดแย้งกับกระแสความคิดหลักของยุคสมัย ที่กำลังดำเนินไปในทิศทางของกระบวนการสร้างความเป็นประชาธิปไตย (democratization) ซึ่งนิทเช่ได้กล่าวเตือนผู้อ่านของเขาไว้ใน *Thus Spoke Zarathustra* ในคติพจน์ *Of the Higher Man* ว่า “มนุษย์ผู้สูงส่ง เรียนรู้จากข้าพเจ้าก่อนว่า ในคลาคนั้น (ระบอบประชาธิปไตย) ไม่มีใครเขาสนใจและเชื่อในความเป็นมนุษย์ผู้สูงส่ง และถ้าหากว่าท่านจะกล่าว

เพื่อสนับสนุนและยืนยันสมมติฐานในช่วงต้น นิตเชได้พาผู้อ่านของเขาย้อนกลับไปยังภาพสังคมการเมืองในอดีต ยุคสมัยที่ความคิดและสำนึกในเรื่องของเสรีภาพและความเป็นปัจเจกบุคคลได้รับการปฏิเสธ มีหน้าข้ายังถูกตั้งข้อรังเกียจจากสมาชิกในสังคมการเมืองเอาไว้ว่า “ในอดีตอันยาวนานของมนุษยชาติ ไม่มีสิ่งใดมีความน่าสะพึงกลัวไปกว่าการที่คนผู้นั้นรู้สึกว่าจะตัวเองยืนอยู่คนเดียว ความโดดเดี่ยว คือการมีประสบการณ์ในแบบที่ต้องเผชิญหน้ากับสิ่งต่างๆ แต่เพียงลำพัง กลายมาเป็นบุคคลที่ไม่ต้องทำหน้าที่ทางด้านปกครองและถูกปกครองอีกต่อไป การเป็นปัจเจกชนไม่ใช่สิ่งอันพึงปรารถนาแต่มันคือการลงทัณฑ์ ดังนั้นความเป็นปัจเจกบุคคล คือคำตัดสินลงโทษจากสังคม” (Nietzsche, 1974:175) นอกจากนี้แล้วค่านิยม ที่แตกต่างกันระหว่างสมัยโบราณกับสมัยใหม่ นำมาถึงการให้คุณค่าและคำตัดสินที่แตกต่างกัน ซึ่งนิตเชได้ยกแนวคิดในเรื่องของเสรีภาพ (freedom) มาเป็นตัวอย่างอธิบายต่อไปว่า “ในสมัยก่อนเสรีภาพทางความคิดถูกพิจารณาว่า เป็นสิ่งที่ไม่พึงประสงค์ในตัวของมันเอง แต่ปัจจุบันกลับพิจารณาว่ากฎหมายและการยินยอม คือการถูกบังคับและนับเป็นเรื่องของความสูญเสีย” ในอดีตลัทธิที่มองเห็นแต่ตัวเอง

อวดอ้างถึงคุณสมบัติของท่านให้กับผู้อื่นที่นั่นฟัง พวกเขาจะตอบกลับท่านมาทันทีว่า เราทั้งหลายต่างก็มีความเสมอภาคกัน”

* คำว่า 'private' มีรากศัพท์มาจาก 'idion' เทียบเคียงกับคำว่า 'privatus' ในภาษาละติน มีความหมายถึงการสูญเสีย การถูกถอดถอนสิทธิ (deprived) ที่ตรงกันข้ามกับคำว่า 'koinon' อันมีความหมายถึงชุมชน หรือสิ่งที่เป็นส่วนรวม (common element) เมื่อใช้กับนครรัฐกรีก 'idiotes' หมายถึงบุคคลผู้ที่สาละวนอยู่กับกิจการของตัวเอง ถูกจัดเป็นบุคคลที่สามัญ ไม่มีคุณค่า ไม่สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองและเป็นบุคคลที่ไม่ถูกนับว่าเป็นพลเมืองของนครรัฐ (โปรดดู Werner Jaeger, *Paideia: the Ideals of Greek Culture*, Vol.III.,p.11. และ Giovanni Sartori, *The Theory of Democracy Revisited, Part Two: The Classical Issues*. (New Jersey: Chatham House Publishers, Inc.1987) pp.,284-285. ทางด้าน Benjamin Constant ตั้งข้อสังเกตการอ้างถึงเรื่องสิทธิ (right) ของบุคคลที่เกิดขึ้นในสมัยกรีกโบราณ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกล่าวอ้างในทางศาสนาถูกพิจารณาว่าเป็นอาชญากรรมและละเมิดสิ่งศักดิ์สิทธิ์ นอกจากนี้การให้คุณค่าความสำคัญกับเรื่องของเสรีภาพปรากฏผ่านความเป็นปัจเจกบุคคลที่มีส่วนร่วมในกิจการของบ้านเมืองจัดเป็นสิ่งที่ยิ่งใหญ่ เป็นคุณธรรมสาธารณะ (public virtue) แต่กลับเป็นสิ่งที่ระจอกงกกองยเมื่อนำมาใช้ในเรื่องของความสัมพันธ์ส่วนตัวหรือกับกิจการส่วนตัว (โปรดดู Benjamin Constant, *Political Writings*. Translated and edited by Biancamaria Fontana, (Cambridge: Cambridge University Press, 1993), pp.309-311.

** 'law and submission as compulsion and loss.'

(egoism) เป็นสิ่งที่นำพาเอาความเจ็บปวดและความทุกข์ทรมานอย่างจริงแท้มาให้ นอกจากนี้การเป็นตัวของตัวเองและการนับถือตัวเองจากมาตรฐานของบุคคลผู้นั้นเอง ถือว่าเป็นสิ่งที่ไม่บังควรกระทำ ผู้ใดมีแนวโน้มดังกล่าวจะถูกพิจารณาว่าเป็นคนบ้า ดังนั้นการอยู่ลำพังเพียงผู้เดียว (alone) คือการมีชีวิตที่ต้องเผชิญหน้ากับความทุกข์ยาก และความน่ากลัว" (Nietzsche, 1974:175)

นิทเซ่ให้ความสำคัญกับคุณลักษณะของผู้นำและระบอบการปกครองที่ดี มีภาระกิจและความรับผิดชอบในการทำหน้าที่อบรมเลี้ยงดู (breeding) สร้างวินัย (discipline) และให้การศึกษา (education) ซึ่งจะเป็นหลักประกันไม่ให้สมาชิกของสังคมการเมืองเดินออกนอกกลุ่มนอกทาง เป็นไปตามที่ได้ตั้งเป้าหมายกันเอาไว้ (Nietzsche, 1994:138-139) อย่างไรก็ตามแม้ว่ารัฐบาล หรือผู้นำ จะทำหน้าที่ดังกล่าวได้ในแบบที่ไม่ขาดตกบกพร่อง นิทเซ่เองยอมรับว่าการสร้างสังคมการเมืองหรือระบอบการปกครองที่ดีขึ้นมาได้นั้น ไม่อาจที่จะพึ่งพาและฝากความหวังเอาไว้กับภาระหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ปกครองแต่เพียงอย่างเดียวได้ เมื่อเป็นดังนั้นการสร้างสังคมการเมืองก็ ต้องอาศัยฐานมายาคติของสิ่งที่เรียกว่า "การโกหกอันศักดิ์สิทธิ์" (holy lie) หรือ "การโกหกอันสูงส่ง" (noble lie) อันเป็นเรื่องราวที่อยู่เลยพ้นไปจากการวิพากษ์วิจารณ์ด้วยหลักการของความ เป็นเหตุผล และแนวคิดในเชิงวิมตินิยม (skeptical) (Berkowitz, 1996:118)

ใน The Anti-Christ นิทเซ่อธิบายถึงองค์ประกอบของการ โกหกอันสูงส่ง (noble lie) ประกอบขึ้นจาก "วิวรณ์" (revelation) มีความหมายถึงการบอกเล่าที่มาของกฎระเบียบและคำสั่งสอนต่างๆ ในทางสังคมว่าไม่ได้มีต้นกำเนิดจากมนุษย์ แต่ได้รับมาจากสิ่งที่เหนือธรรมชาติ เป็นเรื่องราวที่ไม่สามารถอธิบายในทางประวัติศาสตร์ได้ ส่วนองค์ประกอบต่อมาได้แก่เรื่องของ "จารีตธรรมเนียม" (tradition) ที่กล่าวถึงกฎระเบียบ และคำสั่งสอนได้เกิดมีมาตั้งแต่ยุคโบราณกาล ดำรงอยู่ภายใต้ตำนานและเทพปกรณัม เป็นสิ่งที่มีมาก่อนหน้าที่จะเกิดความเข้าใจในเรื่องราวและเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของมนุษย์ ส่วนการตั้งคำถาม หรือข้อสงสัยใดๆ ถึงต้นกำเนิดและที่มาของกฎและคำสั่งสอนถือเป็นการแสดงออกถึงการไม่ให้ความเคารพนับถือต่อบรรพบุรุษ ด้วยเหตุดังกล่าวความถูกต้องชอบธรรมของกฎระเบียบ และคำสั่งสอน ได้ดำรงอยู่ในลักษณะที่ว่า "พระเจ้าได้มอบให้มา บรรพบุรุษใช้เป็นแนวทางในการมีชีวิต" ก่อนหน้านั้นทางด้าน Joseph de Maistre นักปรัชญาชาวฝรั่งเศสผู้ต่อต้านแนวคิดในเชิงเหตุผลนิยม ช่วงศตวรรษที่ 18 เคยอธิบายถึงแนวคิดและสถาบันทางสังคมการเมือง ที่มีประวัติศาสตร์กำกับแสดงไว้ชัดเจน สามารถอธิบายถึงที่มาที่ไปในเชิงเหตุผลได้ มีแนวโน้มถูกทำลายและลงมือโค่นล้มได้ง่ายกว่าการสิ่งที่มีกำเนิดและที่มาอันคลุมเครือไม่สามารถอธิบายและกำหนดลงไปให้ชัดเจนได้ (โปรดดู Isaiah Berlin, Freedom and Its Betrayal: Six Enemies of Human Liberty. Edited by Henry Hardy, (London:Random House, 2003). pp.144-145.

ในส่วนของรายละเอียดที่ประกอบขึ้นด้วย คุณสมบัติความสามารถอันเรียกได้ว่าเป็นความเหนือมนุษย์ธรรมดาทั่วไปของผู้ปกครอง และการยินยอมเสียสละสิ่งต่างๆของผู้คนจำนวนมาก ซึ่งก็คือผู้ได้ปกครองอุทิศตัวเป็นเครื่องมือให้กับผู้ปกครอง เพื่อทำการสนับสนุนแนวคิดที่ตัวเองได้นำเสนอ นิทเช่ได้ยกตัวอย่างคำอธิบายที่เกี่ยวข้องกับระบอบการปกครองที่ดีด้วยการอ้างอิงไปในอดีตผ่านการวิเคราะห์ตำรามนูธรรมศาสตร์ (Manu Law Book) ของชาวอินเดียโบราณ โดยนิทเช่ได้กล่าวยกย่องตำรามนูธรรมศาสตร์ ว่าเป็นผลงานการรังสรรค์อันยอดเยี่ยมในทางจิตวิญญาณของมนุษย์ เป็นหนังสือที่สะท้อนให้ผู้อ่านได้เห็นภาพของสังคมที่มีความสมบูรณ์พร้อม นิทเช่ได้บรรยายถึงความรู้สึกชื่นชมที่เขามีต่อหนังสือออกมาว่า “เป็นหนังสือที่เต็มเปี่ยมไปด้วยคุณค่าอันสูงส่ง ให้พลังความรู้สึกที่สมบูรณ์พร้อมสำหรับการยืนหยัดของมนุษย์ที่จะมีชีวิตอยู่ รู้สึกได้ถึงการสรรเสริญชีวิตที่ดีและความปรารถนาดีต่อการมีชีวิตและยังเป็นที่ยิ่งดวงตะวันได้สาธยายไปยังทุกอณูของตัวอักษร” (Nietzsche, 1990:187)

ตำรามนูธรรมศาสตร์ถูกยกให้เป็นเป็นตำราที่สะท้อนให้เห็นถึงการสร้างระเบียบแบบแผนที่มีความสมบูรณ์และสูงส่งดั่งงามในทางสังคมการเมือง (nobles order) โดยการมีนักปรัชญาและนักบรรดาศถานะอยู่ในชั้นสูงสุดเป็นผู้ปกครอง ลงมือควบคุมฝูงชนจำนวนมหาศาลเอาไว้ภายใต้การบังคับบัญชา เป็นภาพของสังคมการเมืองในอุดมคติที่เหล่าสมาชิก ประกอบขึ้นจากบุคคลสามประเภท อันเป็นสิ่งที่นิทเช่บรรยายลักษณะเอาไว้ว่า ในทุกๆสังคมที่มีความเจริญรุ่งเรืองขึ้นมาได้นั้น จะต้องประกอบขึ้นด้วยสมาชิกสามประเภทที่มีความแตกต่างกัน ลักษณะที่ความแตกต่างดังกล่าวเกิดขึ้นนั้น เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความโน้มเอียง (inclination) ในทางกายภาพและจิตวิญญาณของบุคคลแต่ละประเภท ซึ่งความแตกต่างที่ดำรงอยู่จะนำมาถึงความสามารถของการช่วยเหลือเกื้อกูลต่อกันและกันของมวลสมาชิก

คำอธิบายถึงการแบ่งประเภทของบุคคลให้สังกัดอยู่ในชั้นชั้นและได้รับมอบหมายหน้าที่อันแน่นอนตายตัว ซึ่งเป็นการจัดระเบียบทางสังคมการเมืองและนำมาสู่ระบอบการปกครองที่ดีให้เกิดขึ้นมา เป็นประเด็นที่ทางนิทเช่เคยกล่าวเอาไว้ใน *Untimely Meditations* ว่า “ถือเป็นกฎสากลว่าการมีชีวิตที่ดีมีความเจริญรุ่งเรืองเกิดขึ้นมาได้นั้น ต้องดำเนินอยู่ภายใต้ขอบเขตที่ถูกกำหนดไว้ อย่างชัดเจนเท่านั้น” (Nietzsche, 1988:63) ซึ่งในความหมายปรัชญาการเมืองสามารถตีความได้ว่ามีนัยถึงชุมชนการเมือง

* เป็นผลงานที่ตรงกันข้ามกับพระคัมภีร์ไบเบิล (Bible) ที่เกิดมาจากความเสื่อมทางจิตวิญญาณ

** ‘And this is a universal law, a living thing can be healthy, strong and fruitful only when bounded by a horizon’

นิตเช้งได้อ้างถึง "ธรรมชาติ" (nature) ในตำรามานุษยวรรณศาสตร์ที่จะถูกใช้อ้างอิงเป็นที่มาในการเป็นผู้กำหนดและสร้างมาตรฐานของการแบ่งมนุษย์ออกมาเป็นสามประเภท อันประกอบขึ้นด้วยหนึ่งบุคคลผู้มีความโดดเด่นทางจิตวิญญาณ (spiritual type) ซึ่งได้แก่วรรณะพราหมณ์ และเหล่านักบวช สองบุคคลผู้มีความสมบูรณ์ทางด้านร่างกายและอารมณ์ความรู้สึก (muscular and temperamental type) อันได้แก่วรรณะกษัตริย์ ที่ประกอบขึ้นด้วยขุนนางและเหล่านักรบและประเภทสุดท้าย ได้แก่บุคคลที่ไม่ประกอบขึ้นจากคุณสมบัติทั้งสองประการติดตัวอยู่เลย ทำให้ต้องจัดอยู่ในประเภทคนธรรมดาสามัญ (mediocre type) ได้มีสังกัดอยู่ในวรรณะแพศย์ ศูทรและจัณฑาล ซึ่งมีสมาชิกเป็นจำนวนมากประกอบขึ้นด้วยชาวนา พ่อค้าและผู้ใช้แรงงาน ในขณะที่บุคคลผู้มีส่วนอยู่ในประเภทแรกถูกจัดเป็นวรรณะสูงสุดต้องรับผิดชอบและทำหน้าที่เป็นผู้นำทางการเมืองหรือผู้ปกครอง ส่วนวรรณะกษัตริย์ทำหน้าที่เป็นทั้งนักรบและเป็นแขนงในการบริหารบ้านเมืองให้กับวรรณะพราหมณ์และสุดท้ายวรรณะแพศย์ ศูทรและจัณฑาลทำหน้าที่ใช้แรงงานและผลิตอาหารเลี้ยงดูคนในสังคม (Nietzsche, 1990:189-190)

ตำรามานุษยวรรณศาสตร์กำหนดโครงสร้างทางสังคมการเมือง ระหว่างผู้ปกครองกับผู้ใต้ปกครอง โดยการอธิบายผ่านความสัมพันธ์ของระบบวรรณะ ที่ได้แบ่งแยกหน้าที่พร้อมกับความรับผิดชอบออกมาอย่างชัดเจนซึ่งนิตเช้งนำมาอธิบายตีความเอาไว้ว่า "ในฐานะของการเป็นวรรณะผู้ปกครอง นอกเหนือจากการถือครองคุณสมบัติอันสูงส่งและดีเลิศในทางจิตวิญญาณแล้ว วรรณะผู้ปกครองยังเป็นวรรณะที่มีความสมบูรณ์ (the perfect caste) อันประกอบขึ้นด้วยคุณสมบัติของการเป็นอภิสิทธิ์ชน ผู้มีความสุข ความสวยงามและความเมตตาากรุณา โดยคำอธิบายสำหรับวรรณะผู้ปกครองถึงเหตุผลของการปกครองนั้นไม่ได้เกิดมาจากความต้องการ แต่มาจากที่ภายในตัวของผู้นั้นมีความเป็นผู้ปกครองอยู่แล้ว (They rule not because they want to but because they are.) ภายใต้วิถีทางที่ต้องดำเนินไปของผู้ปกครอง ต้องเผชิญหน้ากับความยากลำบากเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ เปรียบเสมือนกับการปีนภูเขา ยิ่งขึ้นไปสูงเท่าใดก็ยิ่งเผชิญกับความหนาวเหน็บมากขึ้น สำหรับผู้ปกครองสิ่งดังกล่าวคือภาระกิจความรับผิดชอบที่เพิ่มมากขึ้น ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าระบบวรรณะ ก็คือระบบสังคมที่มีการแยกชนชั้นสูงต่ำออกมาอย่างชัดเจน ในตัวของมันเองถือเป็นกฎสูงสุดของชีวิต ขณะที่การแยกมนุษย์ออกเป็นสามประเภทนั้น เป็นเงื่อนไขที่จำเป็นสำหรับการดำรงอยู่ของสังคมการเมือง ที่จะก่อกำเนิดมนุษย์ผู้มีความสูงส่งขึ้นมา หรือกล่าวในอีกนัยหนึ่งคือ วัฒนธรรมที่สูงส่งและ มีความเจริญรุ่งเรืองได้นั้น จะต้องดำรงอยู่ในลักษณะแบบปิรามิด (A high culture is a pyramid) มีผู้ปกครอง ผู้นำยืนเหยียบบนฐานที่กว้างใหญ่ประกอบขึ้นจากเหล่า

มวลชน สร้างสังคมการเมืองที่มีความแข็งแกร่งขึ้นมา ด้วยการผนึกรวมความเป็นสามัญชน (mediocrity)" (Nietzsche, 1990:190-191)

ส่วนภาพลักษณ์อีกด้านหนึ่งของการเป็นผู้อยู่ใต้การปกครองที่ดี ต้องปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของความเป็นผู้ใต้ปกครองที่ถูกกำหนดเอาไว้อย่างชัดเจน นิทเช่อธิบายเอาไว้ว่า "นายช่างฝีมือ พ่อค้า เกษตรกร ผู้คนเหล่านี้เรียกรวมว่าการปฏิบัติทางด้านวิชาชีพ นับได้ว่าเป็นความสามารถที่ตอบสนองต่อความต้องการในแบบของความเป็นสามัญชน ซึ่งรูปแบบดังกล่าวจะไม่เกิดขึ้นกับบุคคลที่เป็นผู้นำ เพราะฉะนั้นการเป็นสิ่งที่เป็ประโยชน์ในทางสาธารณะ ผ่านลักษณะของการเป็นพื้นเพและการทำหน้าที่ประจำ ถือเป็นเรื่องของการทำมาหาเลี้ยงชีพที่เป็นไปตามธรรมชาติความถนัดของแต่ละบุคคล ดังนั้นสามัญชนก็มีความสุขอยู่กับความเป็นสามัญชน (Nietzsche, 1990:191)"

นิทเช่ได้วิเคราะห์ถึงการเกิดปรากฏการณ์ทางการเมือง ที่มีผลโดยตรงทำให้สัญชาตญาณของความเป็นคนงาน ความเป็นอยู่ในแบบสามัญชนถูกทำลายลง โดยการเปลี่ยนแปลงมีแหล่งที่มาจากลัทธิสังคมนิยม ที่ได้วาดภาพในเชิงอุดมคติ¹¹ จึงเป็นการปลุกปั่นแนวคิดในเรื่องความเสมอภาค และเทศนาเรื่องความเท่าเทียมกัน ถือเป็นความผิดเพี้ยนไปจากความเป็นจริง นิทเช่จึงเกิดความคิดในเชิงของการเป็นปฏิปักษ์ว่า "พวกสังคมนิยม คือแนวคิดที่ได้ทำลายสัญชาตญาณของความเป็นคนงาน ที่มีชีวิตอยู่กับความสุข ความพึงพอใจเพียงน้อยนิด

¹¹ นิทเช่ได้รับอิทธิพลแนวคิดในลักษณะดังกล่าวมาจากวอลแตร์ (Voltaire) ในฐานะนักปรัชญาผู้เป็นตัวแทนของยุคแห่งการรู้แจ้งทางภูมิปัญญา (Enlightenment) โดยเป็นหนึ่งในนักปรัชญาที่นิทเช่ชื่นชมและยกย่อง ซึ่งงานเขียนของวอลแตร์ ได้มีผลต่อแนวคิดในทางประวัติศาสตร์ของนิทเช่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมองว่าประวัติศาสตร์ของชาวตะวันตก เปรียบเสมือนทะเลทรายอันแล้งแห้ง เกิดเหตุการณ์อันยิ่งใหญ่ที่สร้างความภาคภูมิใจเพียงแค่อีสี่เหตุการณ์ อันได้แก่ยุคคลาสสิกของเอเธนส์ ที่กินความหมายถึงยุคมหาราชาอเล็กซานเดอร์ ยุคของจักรวรรดิโรมัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงจักรพรรดิออกัสตัส (Augustus) นครรัฐฟลอเรนซ์ ในยุคของการฟื้นฟูศิลปวิทยาการ (Renaissance) และยุคสมัยของพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ในฝรั่งเศส ยุคแห่งความรุ่งเรืองดังกล่าวเป็นผลงานการสร้างสรรคที่เรียกว่าอารยธรรมชนชั้นนำ (elitist civilisation) มีคณาชนผู้ทรงภูมิปัญญาทำการปกครองบริหารบ้านเมือง (โปรดดู Isaiah Berlin, *Against the Current: Essay in the History of Ideas*. Edited by Henry Hardy, with an introduction by Roger Hausheer. (Oxford: Clarendon Press, 1989), pp.88-89.

¹² การทำให้ชนชั้นล่างไม่สำนึกในความเป็นชนชั้นล่างหรือทำให้สตรีไม่สำนึกในความเป็นสตรี เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งของการวิพากษ์แนวคิดในเชิงอุดมคติของนิทเช่

แต่กลับมีความคิดที่ทำให้บุคคลเหล่านี้เกิดความอิจฉาริษยา อบรมสั่งสอนให้มีการแก้แค้นเอา
 กลับคืน เน้นย้ำถึงแนวคิดเกี่ยวกับความ ยุติธรรม และยึดอยู่กับการอ้างถึงความเสมอภาคใน
 สิทธิ แต่สำหรับตัวข้าพเจ้าและการสร้างสังคมการเมืองที่ดีขึ้นมานั้น เป็นสิ่งที่ดำเนินการอยู่บนฐาน
 คิดที่ว่า ความไม่เสมอภาคในเรื่องของสิทธิ คือเงื่อนไขสำคัญของการมีอยู่ในสิทธิทั้งปวง”
 (Nietzsche, 1990:191)

3. นิทเซกับนครรัฐกรีก (The Greek State)

และการแข่งขันประชันในแบบโฮเมอร์ (Homer's Contest)

กับจุดยืนของความเป็นปรัชญาการเมืองในแบบโบราณ (classic political philosophy)

นิทเซพิจารณาความเจริญรุ่งเรืองและยิ่งใหญ่ของชาวกรีกโบราณ ในฐานะแบบอย่างของ
 การแสดงออกถึงความสมบูรณ์และเลิศเลอในความเป็นมนุษย์ ตั้งแต่เรื่องของคุณธรรม วัฒนธรรม
 ศิลปวิทยาการ ความรู้ แนวคิดทางปรัชญาและการเมืองการปกครอง นิทเซได้กล่าวยกย่องและ
 ชื่นชมบรรพบุรุษทางความคิดและภูมิปัญญาของเขาเอาไว้ว่า “ชาวกรีก ชาวโรมัน แสดงออกถึง
 ความเป็นเลิศในสัญชาตญาณ รสนิยม รูปแบบวิธีการในการตรวจสอบและแสวงหาความรู้
 อัจฉริยะภาพทางด้านสถาบันทางการเมืองและรัฐบาล สร้างความยิ่งใหญ่ในการตอบรับ
 เผชิญหน้ากับทุกสรรพสิ่ง เป็นพื้นฐานของความศรัทธาเชื่อมั่นและเจตจำนงสู่ออนาคตของ
 มนุษยชาติ” (Nietzsche, 1990:195)

การที่ต้องย้อนกลับไปหา รวมไปถึงการกล่าวอ้างถึงสังคมการเมืองกรีกโบราณ โดยเฉพาะ
 อย่างยิ่งยุคโฮเมอร์มาจนถึงยุคคลาสสิก อันกินระยะเวลาระหว่างแปดถึงห้าร้อยปีก่อนคริสตกาล
 นับได้ว่าเป็นความพยายามของนิทเซ ที่จะหยิบยกเอาความเป็นสังคมการเมืองกรีกโบราณ ขึ้นมา
 เป็นต้นแบบแสดงให้เห็นถึงภาพของการระบอบการปกครองที่ดี โงงานเขียนเชิงความเรียง “The
 Greek State” นิทเซบรรยายถึงความเจริญรุ่งเรืองของกรีกโบราณ เกิดขึ้นมาจากทัศนคติในการปฏิเสธ
 ในลักษณะไม่ให้ความสำคัญกับเรื่องของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และแรงงาน (dignity of man
 and work) โดยทัศนคติดังกล่าวมีที่มาจากการเป็นสังคมการเมืองที่ตั้งอยู่บนฐานของแรงงานทาส
 ซึ่งนิทเซได้ตีความการยอมรับในทัศนคติดังกล่าวของชาวกรีกเอาไว้ว่า “ทาสคือสาร์ตณะสำคัญของ

‘Injustice never lies in unequal rights, it lies in the claim to ‘equal’ rights...inequality of rights is the condition for the existence of rights at all.’

วัฒนธรรม" และขนานนามการทำงานของทาสนั้นเปรียบได้กับการเป็น "ตัวตุ่นที่ตาบอดในทางวัฒนธรรม" (slave belongs to the essence of culture...the blind mole of culture.)

การดำรงอยู่ของทาสในสังคมกรีกโบราณ จึงเป็นเสมือนพื้นดินอันอุดมสมบูรณ์ที่ช่วยทำให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองในทางความรู้ ศิลปะและวัฒนธรรมขึ้นมา เป็นการช่วยให้การดำรงอยู่ของชนชั้นสูง เหล่าอภิชนของสังคมกรีกไม่ต้องกังวลและมัวมายุ่งเกี่ยวกับเรื่องของการทำมาหาเลี้ยงชีพ หรือการทำงานที่ต้องอาศัยแรงงาน การมีทาสช่วยให้ชนชั้นสูงมีเวลาว่างเพียงพอที่จะใช้ไปในการครุ่นคิด สรรค์สร้างและพัฒนาความรู้ ศิลปะและวัฒนธรรม ชาวกรีกพิจารณาว่าการที่ต้องใช้แรงงานอยู่ทุกเมื่อเชื่อนั้น คือการขโมยจิตใจในการมีสันตนาการ ไปพร้อมๆกับการทำลายแรงบันดาลใจอันสูงส่งและจากตัวอย่างที่เกิดขึ้นกับสังคมชาวกรีกโบราณได้นำนิทเชมาสู่ข้อสรุปที่ว่า "การก่อกำเนิดของอารยธรรมที่สูงส่ง มาจากการที่สังคมนั้นประกอบขึ้นด้วยชนชั้นสองชนชั้น แยกขาดออกจากกันอย่างชัดเจน อันได้แก่ชนชั้นแรงงานและชนชั้นที่ไม่ต้องใช้แรงงาน" (Lukas, 1980:333)

นอกจากนี้ นิทเชอธิบายถึงการเกิดขึ้นและดำรงอยู่ของสถาบันทาสในสังคมกรีกโบราณว่ามีพื้นฐานที่มาจากสิ่งที่ชาวกรีก มีความคิดในเชิงไม่ให้ความสำคัญและความหมายต่อเรื่อง "ศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์และแรงงาน" (dignity of man, dignity of work) หรือหากกล่าวในอีกนัยหนึ่งชาวกรีกโบราณไม่มีแนวคิดในเรื่องของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และแรงงานเหมือนกับผู้คนในยุคปัจจุบันเป็นอยู่ ในทางกลับกันนั้นชาวกรีกมีความคิดต่อความเป็นทาสและการใช้แรงงาน คือการมีชีวิตที่ต้องดิ้นรนต่อสู้เพื่อหาเลี้ยงปากท้องและเป็นสิ่งที่อัปยศอดสู (disgrace and necessity) แต่สำหรับสิ่งที่เกิดขึ้นนั้นปรากฏว่าทาสในสมัยโบราณมีชีวิตอยู่อย่างปลอดภัย มี

* Jacob Burckhardt ในหนังสือ *The Greeks and Greek Civilization* อธิบายแนวคิดของชาวกรีกโบราณ ถึงสาเหตุของการที่มนุษย์ต้องทำงานหนัก (toil) คือการถูกลงโทษทัณฑ์จากเทพเจ้า ส่วนการมีทาสมาเป็นผู้รับใช้ทำงานหนักแทน จึงถือเป็นการบรรเทาการที่ต้องโดนลงโทษทัณฑ์ นอกจากนั้นภาระหน้าที่ของพวกเขา 'banausic' แยกขาดจาก 'kalokagathia' โดย 'banausic' คือเกษตรกรที่ต้องไถพรวนพื้นดิน ช่างฝีมือ พ่อค้าวานิช ซึ่งบุคคลที่ประกอบอาชีพดังกล่าวจะ โดนดูหมิ่นจากสังคม ซีโนโฟน (Xenophon) บรรยายถึง ลักษณะและสภาพการทำงานที่ต้องนั่งหลังคดหลังแข็ง หรือการที่ต้องทนอยู่กับความร้อนหน้าเตาหลอมอยู่เป็นเวลาหลายชั่วโมงในแต่ละวัน มีผลต่อสภาพร่างกายให้เกิดความอ่อนแอ และยังส่งผลทำให้จิตวิญญาณเกิดการบิดโค้งงอ สุขุเสียสภาพ ค้างเค็มที่ตีไป นอกจากนี้แล้วทัศนคติความแตกต่างระหว่างชาวกรีกโบราณ กับปัจจุบันปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนในเรื่องของความยุติธรรม การมีทาสและผู้หญิง ทัศนคติในเชิงดังกล่าวสามารถดูได้ใน Bernard William, *Sham and Necessity*. (Berkeley:University of California Press, 1993) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบทที่ห้า

ความสุขทางจิตใจมากกว่าคนงานและกรรมกรในยุคปัจจุบัน (Nietzsche, 1994:218) เพราะฉะนั้นแนวคิดของการให้ความสำคัญกับศักดิ์ศรี สิทธิ ความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันของมนุษย์ จึงไม่ปรากฏมีที่อยู่ที่ยืนในสังคมการเมืองกรีกโบราณ นิทเซได้อธิบายถึงโลกทัศน์ดังกล่าวเอาไว้ว่า “มายาภาพที่เกิดขึ้นในการกล่าวอ้างถึงศักดิ์ศรีของมนุษย์และศักดิ์ศรีของแรงงานคือผลผลิตอันสะท้อนถึงความอ่อนแอของเหล่าข้าทาสที่ได้ลงมือเปิดปิดซ่อนตัวเอง โดยเมื่อใดที่เหล่าข้าทาสเกิดความคิดดังกล่าวกับตัวเองขึ้นมา ถือได้ว่าเป็นช่วงเวลาแห่งความโชคร้ายกำลังคืบคลานเข้ามาหา เป็นความโชคร้ายที่ได้มาจากการช่วยทำให้เหล่าข้าทาสคิดฝันในเรื่องที่อยู่เลยพ้นไปจากตัวเอง มันคือการช่วยมุ่งทำลายสภาวะที่เคยมีชีวิตอยู่อย่างบริสุทธิ์ไร้เดียงสา ด้วยการยื่นผลไม้แห่งความรู้มาให้และนับตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมาเหล่าข้าทาสก็ได้แต่นั่งหวังเฝ้าคอย ไปพร้อมๆกับการปลอมประโลมตัวเองวันแล้ววันเล่า ถึงการให้สังคมเกิดความตระหนัก รับรู้ถึงสิทธิอันเสมอภาคเท่าเทียมแก่ทุกคน หรือไม่มีก็สิทธิขั้นพื้นฐานให้กับมนุษย์ทุกคน”

นอกจากนี้แนวคิดที่เรียกร้องให้มนุษย์มีความเสมอภาคและเท่าเทียมกันในข้างต้น นิทเซวิเคราะห์ตีความว่าเป็นเรื่องของการทำลายสภาวะแห่งวัฒนธรรมของความเป็นชาวกรีกในลักษณะที่ว่า “เสียงกรีดร้องที่เกิดจากความสงสาร ได้ทำลายกำแพงของวัฒนธรรมลง (the wall of culture) ส่วนความปรารถนา เรียกร้องต้องการความยุติธรรมและส่วนแบ่งในความเจ็บปวดที่เท่าเทียมกัน จะเป็นการปิดกั้นความคิดทั้งหลาย ดังนั้นความสงสารที่เกินเลยเปรียบเสมือนการพังทลายทำนบในทางวัฒนธรรม” (Nietzsche, 199 :177-179) นอกจากนี้นิทเซได้นำเอาตัวอย่างแนวคิดของชาวกรีกโบราณ ในลักษณะของการปฏิบัติตัวเมินเฉย ไม่ให้ความสำคัญกับการดำรงอยู่ของทาสมาสะท้อนและเปรียบเทียบกับอารมณ์ความรู้สึกที่มีอยู่ และแสดงออกมามากเกินไปจนปกติของผู้คนในสมัยปัจจุบันว่า “ปัญหาอันมากมายมหาศาลที่เกิดกับสังคมในทุกวันนี้ มีที่มาจากอารมณ์ความรู้สึกที่ฟุ่มเฟือย (excessive sensitivity) ของมนุษย์สมัยใหม่ ที่ไม่ได้มาจากก้นบึ้งของความรู้สึกเห็นอกเห็นใจอย่างลึกซึ้งและจริงจังต่อปัญหาความทุกข์ยาก” (Nietzsche, 199:180)

ในความเรียงว่าด้วยการแข่งขันประชันในแบบโฮเมอร์ (Homer's Contest) เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งที่ได้ถูกหยิบยกขึ้นมาศึกษามีวัตถุประสงค์ เพื่อสาธยายให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองของกรีก ในช่วงศตวรรษที่เจ็ดถึงหกก่อนคริสตกาล เป็นช่วงระยะเวลาที่นิทเซกล่าวยกย่องเอาไว้ว่า “สำหรับชาวกรีกโลกทัศน์ในแบบโฮเมอร์ คือแหล่งกำเนิดของทุกสรรพสิ่ง” (Nietzsche, 1982:33) ซึ่งต่อมาได้นำมาเชื่อมโยงเข้ากับความยิ่งใหญ่และความเจริญรุ่งเรืองของชาวกรีกโบราณที่ได้กลายมาเป็นแบบอย่างให้กับระบอบการปกครองที่ดีของนิทเซ โดยพื้นฐานของแนวคิดมาจากการยอมรับในความเป็นมนุษยธรรม (humanity) หรือคุณสมบัติของมนุษยชาตินั้น ไม่สามารถที่จะแยกตัวมนุษย์ (man) ออกจากธรรมชาติของมนุษย์ได้เลย (natural) การมีทัศนคติในลักษณะ

ดังกล่าวได้นำชาวกรีกไปสู่การยอมรับความสามารถอันมีความน่าสะพรึงกลัวและมักจะถูกมอง และเกิดความเข้าใจผิดถึงมันว่าเป็นสิ่งที่ไร้มนุษยธรรม (inhuman) โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากมุมมอง ของยุคปัจจุบัน แต่สำหรับชาวกรีกเองความสามารถดังกล่าวคือพื้นดินอันอุดมสมบูรณ์ ที่ซึ่งความ เป็นมนุษยธรรมได้ก่อกำเนิดขึ้น เป็นสิ่งที่จะสร้างให้เกิดแรงกระตุ้น การกระทำและผลงาน สร้างสรรค์ต่างๆ ขณะที่นิทเชกล่าวถึงสารัตถะในธรรมชาติความเป็นมนุษย์ของชาวกรีกเอาไว้ว่า “สำหรับชาวกรีกสิ่งที่ทำให้พวกเขาดำรงความเป็นมนุษย์เอาไว้ได้มากที่สุด คืออุปนิสัยของความ ดุร้าย ความกระหายในการทำลายล้างดุจดั่งพญาเสือ” (Nietzsche, 1982:32)

อาจกล่าวได้ว่าธรรมชาติมนุษย์ที่แสดงออกมาจากอุปนิสัยชื่นชอบการแข่งขัน การต่อสู้ มีความดุร้าย กระหายในชัยชนะที่ชาวกรีกให้ความสำคัญ ด้วยการยกย่องว่าเป็นความปลื้มปิติอัน สูงสุดในชีวิต มีแหล่งที่มาและต้นกำเนิดสามารถย้อนกลับไปได้จากมรดกทางความคิด ที่กล่าวถึง เรื่องของคุณธรรมปรากฏอยู่ในงานเขียน “Works and Days” ของกวีเฮสิออด (Hesiod) มีรายละเอียด ที่กล่าวถึงเทพเจ้า Eris^{*} ในฐานะเทพเจ้าที่คลั่งบันดาลให้มนุษย์เกิดพฤติกรรม มีลักษณะนิสัยใน สองรูปแบบ ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นตามมาจึงมีความแตกต่างกัน โดยพฤติกรรมด้านที่ดี ได้สร้างผลดี และเกิดประโยชน์ให้กับบุคคลผู้นั้นก็คือความอิจฉา ความริษยา ตลอดจนถึงความเกลียดชังที่เป็น แรงกระตุ้นให้มนุษย์ต่อสู้แข่งขันกันเพื่อเอาชนะอีกฝ่ายหนึ่งให้ได้ ขณะที่พฤติกรรมในด้านที่เลว หรือด้านลบ เป็นความอิจฉา ความริษยาและความเกลียดชังที่เกิดเป็นความขัดแย้งแล้วชักนำ มนุษย์ไปสู่การเป็นศัตรู กระทั่งจบลงด้วยการทำลายล้างกัน (Nietzsche, 1982:35) ดังนั้นความ อิจฉาในแบบที่ดีทำให้มนุษย์เกิดการแข่งขัน นำพาไปสู่ความเจริญก้าวหน้า แต่ความอิจฉาในแบบ ที่ไม่ดีมีวแต่ทำให้มนุษย์ทำลายล้างกัน

การสร้างรูปแบบของคุณธรรม โดยสกัดออกมาให้อยู่ในรูปของสิ่งที่ดีเลิศ (sublimity) ปรากฏพื้นฐานมาจากการยอมรับ ในความเป็นไปตามธรรมชาติของมนุษย์อันประกอบขึ้นด้วย อารมณ์ของความอิจฉา (envy) ที่ได้ถูกแปลงสภาพกลายมาเป็นรูปแบบของการแข่งขันประชัน

* 'have a trait of cruelty, a tigerish lust to annihilate.'

** มีความหมายเป็นตัวแทนของการทำให้มนุษย์เกิดความริษยา (envy) และความขัดแย้งเกิดขึ้นมา (discord) ขณะที่นิทเชได้ยกย่องโลกทัศน์ที่ลึกซึ้งของชาวกรีก ต่อการพิจารณาอารมณ์ความรู้สึกในเชิงอิจฉาของมนุษย์ว่าไม่ จำเป็นต้องเป็นสิ่งที่ไม่ดีเสมอไป แต่กลับมองว่ามันคือพรสวรรค์ที่ได้ประทานมาจากเหล่าเทพเจ้า

(agon or contest) ซึ่งนอกจากจะได้ใช้เป็นช่องทาง (channel) ของการปลดปล่อยศักยภาพและพลังกำลังของสมาชิกในสังคมออกมาได้อย่างมีระบบระเบียบแล้ว ก็ยังเป็นเวทีในเรื่องของการประชันแข่งขันจัดอยู่ในลักษณะของความเป็นสถาบันทางการเมือง ทำหน้าที่ให้การศึกษาทางการเมือง¹⁶ เพื่อหล่อหลอมพร้อมกับปลูกฝังบุคลิกและคุณธรรมของการเป็นพลเมืองที่ดี (good citizen) ดำเนินควบคู่ไปกับการเป็นมนุษย์ที่ดี (good man) ให้แก่เยาวชนชาวกรีกตั้งแต่อยู่ในวัยเยาว์ เป็นสิ่งที่นิทเซ่บรรยายเอาถึงมันเอาไว้ว่า “ความยิ่งใหญ่ได้หมายความรวมถึงความสมบูรณ์เลิศเลอที่เกิดขึ้นกับชาวกรีก มันคือแสงไฟที่จุดขึ้นจากความทะเยอทะยานอยาก และเผาไหม้ชาวกรีกทุกคนที่อย่างก้าวมาบนเส้นทางของมัน...ทำให้ทุกนิ้วมือที่สร้างความยิ่งใหญ่ให้กับชาวกรีกวางอยู่บนคบเพลิงของการแข่งขันประชัน” (Nietzsche, 1982:35-36) นอกจากนี้แล้วเรื่องของการแข่งขันประชัน ยังได้กลายมาเป็นแบบอย่างให้กับการอภิปรายและโต้เถียง (debates) กันในสถาบันการเมืองของระบอบประชาธิปไตยอย่าง สภาประชาชนและศาลของชาวเอเธนส์ ในศตวรรษที่ห้าก่อนคริสตกาล ภายใต้ระบอบประชาธิปไตย ที่เริ่มต้นขึ้นจากการแข่งขันประชันของเหล่านักการเมือง ได้ยุติลงที่ความร่วมมือ (cooperation) (MacIntyre, 1981:129)

การแข่งขันประชันที่เกิดขึ้นในวงการต่างๆของชาวกรีก นับตั้งแต่การแต่งบทกวี การประกวดละครเวที วาทยศิลป์ ไปจนถึงการแข่งขันกีฬา ปฏิเสธไม่ได้ว่ามันคือต้นกำเนิดของความยิ่งใหญ่ เป็นสิ่งที่นำมาซึ่งความสมบูรณ์ในเชิงศิลปะวิทยาการและความรู้ในด้านต่างๆของชาวกรีกที่ได้รับการยอมรับจากผู้คนในยุคต่อมา รวมถึงได้รับการยกย่องจากนิทเซ่ ให้เป็นแบบอย่างของระบอบการปกครองที่ดี อย่างไรก็ตามการประสบความสำเร็จ ที่จัดอยู่ในฐานะการเป็นสถาบันหลักทางการเมืองและสังคมของชาวกรีกนั้น ยังประกอบขึ้นด้วยรายละเอียดของแนวคิดที่เรียกว่า “กลไกในการเนรเทศ” (ostracism) ซึ่งอาจเรียกได้ว่าเป็นนวัตกรรมอันชาญฉลาด ที่ถูกนำมาใช้ในทาง

¹⁶ Jacob Burckhardt อธิบายความหมายของการแข่งขันประชัน (agon) ของชาวกรีก ว่าดำเนินอยู่ในลักษณะที่เปรียบเสมือนพลังพื้นฐานหลักของชีวิตชาวกรีก ด้วยการทำหน้าที่เป็นแรงกระตุ้น ทำให้เกิดความอยากเข้าแข่งขันประชันกับผู้อื่นเพื่อปลดปล่อยพลังกำลังและพิชิตให้ผู้อื่นประจักษ์ถึงศักยภาพ และความสามารถของตัวเอง ทำให้ชีวิตที่ได้ดำเนิน ไปของชาวกรีกนับตั้งแต่เกิดจนตาย วนเวียนอยู่กับเรื่องของการแข่งขันประชัน

¹⁷ การให้การศึกษาแก่พลเมืองชาวกรีกโบราณ กระทำขึ้นมาโดยอาศัยรูปแบบสองรูปแบบ อันได้แก่งานเทศกาล (festivals) ที่เชื่อมโยงกับเหล่าเทพเจ้าและเทพปกรณัมต่างๆ อันถือเป็นรากฐานของความเป็นกรีก ในส่วนรูปแบบของงานเทศกาลมีการบูชาขี้อู การเต้นรำ การขับร้อง (chorus) และการแข่งขันประชันในด้านละคร คนตรีขณะที่ยกย่อง (gymnastics) คือรูปแบบของการพัฒนาและฝึกวินัยให้เกิดกับร่างกายและการเคลื่อนไหว ที่ได้กระทำไปพร้อมกับการมีสระที่แข็งแรงและสวยงาม อันเป็นการเตรียมตัวไว้ให้มีความพร้อมสำหรับการเป็นนักรบ

การเมืองการปกครองของชาวกรีก จนได้รับเสียงชื่นชมจากนิทเซว่า "ในหมู่พวกเราเองนั้น จะไม่มีผู้ใดสามารถก้าวขึ้นมาสู่ความเป็นเลิศได้ หากยังมีบุคคลผู้ครองความเป็นเลิศคนเดิมนั้นอยู่ เพราะฉะนั้นจึงควรลงมติให้เขาผู้นั้นออกไปอยู่เสียที่อื่น ออกไปอยู่กับผู้อื่นที่ไม่ใช่พวกเรา ดังนั้น กุศโลบายในการเนรเทศกำหนดให้มีขึ้นมา เพื่อที่จะป้องกันไม่ให้เกิดการแข่งขันประชันเดินทางมาถึงจุดอวสาน" (Nietzsche, 1982:36) ขณะที่การป้องกันเพื่อจะไม่ให้เกิดการแข่งขันประชัน ดำเนินมาถึงจุดจบนั้น มีนัยความหมายที่นิทเซได้อธิบายเพิ่มเติมในลักษณะที่ว่าชาวกรีกรู้จักศักยภาพ พลกำลังและความสามารถของตัวเองและของคู่ต่อสู้ได้ก็เมื่อแสดงออกมาให้เห็นทางการต่อสู้หรือบนเวทีของการแข่งขันประชันกันเท่านั้น นอกจากนี้แล้วความเป็นเลิศในรูปลักษณะของการมีชื่อเสียงและความสุขที่ได้มาจากการแข่งขันประชัน จะปราศจากความหมายหากว่า "ชาวกรีกไม่สามารถที่จะยอมรับความมีชื่อเสียง และความสุขที่นำมามอบให้กับพวกเขาได้ โดยที่ไม่ต้องผ่านการต่อสู้ คู่แข่งและเวทีการแข่งขันประชันที่รอคอยอยู่ข้างหน้า" (Nietzsche, 1982:37-38)

นิทเซได้พิจารณาถึงการที่ชาวกรีกสามารถดำเนินกระบวนการของการแข่งขันประชันให้เกิดความต่อเนื่องไปได้ นั่น เป็นการแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการควบคุมบุคคลผู้มีความเป็นเลิศ ไม่ให้เกิดความอหังการ ความเย่อหยิ่งที่มาจากอำนาจและความสามารถของตัวเอง ซึ่งนิทเซได้บรรยายการดำรงอยู่โดยปราศจากคู่แข่งเอาไว้ว่า "และแล้วเหล่าเทพเจ้าก็บังเกิดไฟแห่งความริษยาขึ้นกับมนุษย์ผู้ปราศจากคู่แข่ง บุคคลผู้นั้นต้องยืนอย่างโดดเดี่ยวอยู่บนยอดเขาแห่งชื่อเสียง มีแต่เทพเจ้าเท่านั้นคอยเป็นเพื่อน และแน่นอนว่าเหล่าเทพเจ้าต้องบังเกิดความไม่พอใจ บุรุษผู้อยู่ข้างกายท่านเป็นแน่ ต่อมาเหล่าเทพเจ้าได้ดลบันดาลให้ความอหังการ ความหยิ่งโส (hubris) เกิดขึ้นกับจิตวิญญาณของบุรุษผู้นั้น เพื่อมันจะได้นำบุคคลผู้นั้นไปสู่ความหายนะในที่สุด" (Nietzsche, 1982:38) ตัวอย่างดังกล่าวสามารถนำมาอธิบายเพื่อขยายออกไปสู่ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในปริบทของการเมือง วิเคราะห์ออกมาในลักษณะที่ว่า การปล่อยให้ผู้นำ หรือผู้ปกครองคนหนึ่งคนใดถือครองตำแหน่ง นิ่งอยู่ในอำนาจเป็นเวลานาน โดยปราศจากอำนาจทางการเมืองจากฝ่ายตรงกันข้ามที่จะเอาไว้เป็นตัวมาคอยคานและทำการถ่วงดุลของอำนาจไว้บ้างแล้ว ผู้นำ หรือผู้ปกครองผู้นั้นย่อมจะเกิดแนวโน้มในการผูกขาดและรวบอำนาจมาไว้ อยู่ในมือของตัวเองแต่เพียงผู้เดียว ทั้งยังพร้อมที่จะใช้อำนาจที่ตัวเองครอบครองอยู่นั้น ไปในทิศทางจ้อฉลและนำมาใช้ตามอำเภอใจอันจะเป็นที่มาของการสถาปนารูปแบบการปกครองแบบเผด็จการ

* นิทเซยกเอาคำอธิบายดังกล่าวขึ้นมาโดยอ้างถึงเหตุการณ์ที่ชาวอีฟิเซียน (Ephesians) ได้ลงมติเนรเทศนักปราชญ์นามเฮอร์โมโดรัส (Hermodorus)

ขึ้นมา ขณะเดียวกันความเป็นเผด็จการนั้นได้ลงมือทำลาย และเปลี่ยนรูปลักษณะของความเป็นนครรัฐ จากที่เคยเป็นเวที และพื้นที่ในการแข่งขันประชันของพลเมือง นครรัฐที่พลเมืองทุกคนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในกิจการบ้านเมืองต่างๆ และถือเป็นสมบัติของทุกๆคน กลับกลายมาเป็นเพียงเครื่องมือ เครื่องมือในการรักษาอำนาจ และแสวงหาผลประโยชน์จากอำนาจของผู้નાในแบบเผด็จการ ที่จะสิ้นสุดลงที่ความไร้ระเบียบ ความเสื่อมและการเปลี่ยนแปลง

นิทซ์กับแนวความคิดสู่การเมืองอันยิ่งใหญ่ (great politics)

ในจดหมายที่นิทซ์เขียนถึงกัลยาณมิตร Franz Overbeck ลงวันที่ 2 พ.ค. 1844 ได้กล่าวถึงการเมืองอันยิ่งใหญ่เอาไว้ว่า "เป้าหมายและภาระกิจของข้าพเจ้านั้น มีมากมายกว่าผู้ใด สิ่งที่ข้าพเจ้าเรียกมันว่าการเมืองอันยิ่งใหญ่ คือการให้มุมมองที่ทอดยาวกว้างไกล (bird's-eye view) ขึ้นมาให้แก่ผู้คนได้เห็นกัน" สำหรับนิทซ์แล้วอาจกล่าวได้ว่า แนวความคิดสู่การเมืองอันยิ่งใหญ่ (great politics) มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะหาทางออกและตอบคำถามให้กับประเด็นปัญหาต่างๆของยุคสมัย ที่ทางนิทซ์และผู้คนในศตวรรษที่ยี่สิบกำลังเผชิญหน้า นับตั้งแต่เรื่องของความว่างเปล่าทางด้านศีลธรรม หายนะที่เกิดขึ้นกับแนวคิดและความเชื่อต่างๆภายหลังการประกาศถึงมรณกรรมของพระเจ้า (God is dead) อันเป็นสิ่งที่เกิดควบคู่ไปกับภาวะการณของลัทธิสูญนิยม (nihilism) และความเสื่อมของสังคมการเมือง (decadence) มาจนถึงการขยายตัวของแนวคิดประชาธิปไตยเสรีนิยม (Liberal Democracy) ที่มาพร้อมกับเนื้อหาร้ายละเอียดในเรื่องแนวคิดของสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค ของปัจเจกบุคคลและการถกเถียงกันถึงเรื่องของความยุติธรรม ความชอบธรรมภายใต้ระบอบประชาธิปไตย

นอกจากประเด็นที่ได้กล่าวมาแล้ว การนำเสนอแนวความคิดสู่การเมืองอันยิ่งใหญ่ ยังแฝงเอาไว้ด้วยเป้าหมายที่จะนำพามนุษย์ให้หลุดพ้นออกไปจากกรอบของบรรยากาศทางการเมืองแบบคับแคบ (petty politics) และการเมืองที่สาละวนวุ่นวายอยู่กับการแก้ไขปัญหาลเฉพาะหน้า (immediate politics) (Jasper, 1965:101) การเมืองในลักษณะดังกล่าวข้างต้นปรากฏอยู่ใน

* Karl Jaspers ตีความแนวความคิดสู่การเมืองอันยิ่งใหญ่ของนิทซ์ ประกอบขึ้นด้วยส่วนสำคัญสามส่วนประการแรก เป็นความพยายามที่จะวิเคราะห์ความเป็นจริงในทางการเมืองของยุโรป (political actualities) ในเรื่องของรัฐสงคราม สันติภาพและประชาธิปไตย ประการที่สองคือความพยายามในการจินตนาการถึงความเป็นไปได้ในอนาคต ที่ยุโรปจะมีผู้นำ ผู้ปกครองที่หลอมรวมให้เกิดเอกภาพขึ้นมากับชาติต่างๆ และสามารถสร้างความเจริญรุ่งเรืองเกิดขึ้นมา และประการสุดท้ายคือการแสวงหาหนทางในการรับมือกับวิกฤตการณ์ต่างๆ (โปรดดู Karl

รูปของการเมืองแบบชาตินิยม (Nationalism) ลัทธิทหารนิยม (Militarism) วิธีคิดแบบปฏิเสธถึงการมีอยู่ของสังคมการเมืองและชนชั้นผู้ปกครองตามแนวความคิดในเชิงสังคมนิยม (Socialism) และแนวความคิดในเชิงอนาธิปไตย (Anarchism) รวมไปถึงการมีรูปแบบของรัฐบาลภายใต้แนวความคิดในเชิงอรรถประโยชน์นิยม (Utilitarianism) ซึ่งรูปแบบการเมืองภายใต้แนวคิดต่างๆ ในข้างต้น นิทเซ่พิจารณาว่าเป็นเพียงแค่การกลไกตอบสนอง มุ่งเน้นไปยังเรื่องของการต่อรองรักษาสถาปัตยกรรมให้กับบุคคลและกลุ่มคนบางกลุ่มในสังคมเท่านั้น ขณะที่นิทเซ่อธิบายและเปรียบเทียบปรากฏการณ์ในทางสังคมการเมืองของยุโรปเอาไว้ว่า “การระเบิดของจักรวรรดิเป็นชิ้นส่วนเล็กๆ ติดตามมาด้วยการอุบัติขึ้นของการเมืองในแบบรัฐสภาอันไร้ประสิทธิภาพ หน้าที่ของผู้คนที่ต้องตื่นขึ้นมาอ่านหนังสือพิมพ์ในตอนเช้า อันเป็นสิ่งที่ข้าพเจ้าไม่อาจทนยอมรับได้และสิ่งที่ข้าพเจ้าเฝ้าคอยปรารถนาคือ บุคคลผู้มีเจตจำนงอันแน่วแน่และยิ่งใหญ่ก้าวขึ้นมาเป็นผู้ปกครองเพื่อยุติสถานะความเป็นรัฐเล็กๆ (petty state) อีกทั้งกอบกู้เอกภาพของเจตจำนงที่ถูกแยกสลายออกเป็นราชวงศ์ต่างๆ กระจัดกระจายอยู่ภายใต้การปกครองในแบบประชาธิปไตย เมื่อถึงช่วงเวลานั้นการเมืองแบบค้ำแคบก็จะเป็นเรื่องของอดีตไป ปูทางให้กับวันเวลาในข้างหน้า ในศตวรรษใหม่ที่จะมาถึง สำหรับการขับเคลื่อนเพื่อครองความเป็นเจ้าแห่งพื้นพิภพ คือพลังกระตุ้นเพื่อไปสู่การเมืองที่ยิ่งใหญ่” (Nietzsche, 1990:138)

การวิพากษ์วิจารณ์และความพยายาม ที่จะหลุดพ้นไปจากรูปแบบทางการเมืองสมัยใหม่ ทำให้นิทเซ่มีความเชื่อมั่นว่า “เวลาสำหรับการเมืองแบบค้ำแคบได้หมดลงแล้ว ในศตวรรษหน้าจะเป็นการต่อสู้กันเพื่อสร้างรูปแบบการปกครองใหม่ขึ้นมา ซึ่งจะเป็นแรงผลักดันไปสู่การเมืองที่ยิ่งใหญ่ การเมืองที่ยิ่งใหญ่ไม่ถูกจำกัดกรอบของมันเอง ภายใต้รูปลักษณะของการเมืองแบบค้ำแคบที่มัวสนใจอยู่แต่แนวคิดชาตินิยมและความสุขของคนจำนวนมาก การเมืองที่ยิ่งใหญ่มุ่งให้ความสำคัญกับปัญหาของชาวยุโรป (European problem) ได้แก่การก่อกำเนิดชนชั้นใหม่ที่จะมาเป็นผู้ปกครอง” (Nietzsche, 1990:138, 251) สำหรับกระบวนการสร้าง รวมไปถึงรูปร่างหน้าตาและภาระหน้าที่ของชนชั้นใหม่ที่จะก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำ ผู้ปกครองในอนาคต นิทเซ่ได้บรรยายรายละเอียดเอาไว้ว่า “มีความเป็นไปได้ในการผลิตผู้นำที่มาจากสหเชื้อชาติ (racial union) ผักผ่อนสร้างความเป็นชนชั้นผู้นำ เพื่อที่จะก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำ ผู้ปกครองในอนาคต โดยผู้นำในแบบ

Jasper, Nietzsche: An Introduction to the Understanding of His Philosophical Activity, translated by Charles F. Wallraff and Frederick J. Schmitz. (Tuscan; University of Arizona Press, 1965)., pp.99-128.

* ใน The Will to Power นิทเซ่เขียนเปรียบเปรยถึงกิจกรรมของผู้คนสมัยใหม่ที่เปลี่ยนไป โดยตื่นนอนในตอนเช้าเพื่อมาอ่านหนังสือพิมพ์แทนการทำพิธีสวดมนต์

อภิชนใหม่ เป็นการผสมผสานระหว่างความเป็นนักปรัชญาและศิลปิน ผู้อัดแน่นไปด้วยเจตจำนงสู่อำนาจ มีความกล้าเลิคนิโคนที่อื่นทั้งทางด้านสติปัญญา ความรู้ จิตวิญญาณและพร้อมที่จะใช้คุณลักษณะของผู้คนภายใต้ระบอบประชาธิปไตยที่สามารถหลอม ดัดแปลงและเปลี่ยนรูปทรงได้โดยง่าย มาเป็นวัตถุดิบในการสร้างสรรค์รูปแบบทางการเมืองที่ยิ่งใหญ่ขึ้นมา เปรียบเหมือนกับนายช่างแกะสลักได้ลงมือกระทำต่อแท่งศิลาของเขา” (Nietzsche, 1968:504)

การพยายามค้นหาแนวทางและการแก้ไขปัญหาปรากฏการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นนั้น ทางออกที่นิทเซ่ได้จินตนาการขึ้นมา มีกลิ่นอายในลักษณะที่ยังสาละวณยุ่งเกี่ยวอยู่กับตัวบุคคลหรือความเป็นมนุษย์ผู้สูงส่ง โดยนำเสนอผ่านทางแนวคิดว่าด้วยผู้ปกครอง อยู่ในลักษณะของ “ผู้นำในทางความคิด” (philosophical legislator) ในฐานะของการเป็นผู้ปกครองที่จะอุบัติขึ้นในวันข้างหน้าของมนุษยชาติ (Nietzsche, 1968:509-510) โดยเน้นให้ผู้ปกครองมีคุณสมบัติที่อัดแน่นไปด้วยแนวคิดว่าด้วยเจตจำนงสู่อำนาจ (will to power) ^{**} หรือกล่าวในอีกนัยหนึ่งก็คือผู้ที่มีเจตจำนงที่เหนือกว่า มากกว่าผู้อื่นก็สมควรจะรับหน้าที่เป็นผู้นำ ผู้ปกครอง นิทเซ่ได้กล่าวปกป้องและสร้างความชอบธรรมให้กับแนวคิดด้วยเจตจำนงสู่อำนาจ ผ่านการพิจารณาในฐานะที่มันเป็นสาร์ตตะของการมีชีวิตและนำมาเชื่อมโยงเข้ากับเรื่องของการเมืองเอาไว้ว่า “ในทุกเรือนร่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรือนร่างที่มีชีวิต ซึ่งข้าพเจ้าหมายความว่ารวมไปถึงเรือนร่างในทางการเมือง (body politic) จะต้องถือครองเจตจำนงสู่อำนาจเอาไว้กับตัว ที่ได้สื่อความหมายถึงเจตจำนงในการเติบโต ขยายตัว ยึดครองและครอบงำ การกระทำดังกล่าวไม่อาจนำมาพิจารณาหรือตัดสิน

* การอธิบายและการกล่าวถึงผู้นำหรือผู้ปกครองสำหรับการเมืองที่ยิ่งใหญ่ ที่ปรากฏอยู่ในหนังสือ The Will to Power นั้น ได้ใช้ชื่อเรียกแตกต่างกันออกไป อาทิ higher man, noble man, the master of the earth และ the great human being.

** แนวคิดเจตจำนงสู่อำนาจ (will to power) จัดเป็นแนวคิดพื้นฐานที่สำคัญของนิทเซ่ ซึ่งเกิดขึ้นมาจากการประกาศถึงมรณกรรมของพระเจ้า (God is dead) อันเป็นสิ่งที่เกิดควบคู่ไปกับการปฏิเสธเรื่องของเจตจำนงสู่สัจจะ (will to truth) การปลดแอกจากพระเจ้าหรือคำอธิบายที่อยู่นอกเหนือเรื่องของผัสสะ มีผลทำให้มนุษย์กลายมาเป็นผู้กำหนดชะตากรรมและสร้างอนาคต ขณะที่เจตจำนงสู่อำนาจเป็นสิ่งสำคัญที่จะมารองรับชะตากรรมและอนาคตของมนุษย์ ซึ่งนิทเซ่ยกย่องให้เป็นสาร์ตตะสำคัญที่สุดของสิ่งมีชีวิต โดยจะเห็นได้จากประโยคใน Thus Spoke Zarathustra ในคพิพจน์ Of Self-Overcoming ที่ว่า “สำหรับสิ่งที่ไม่ดำรงอยู่ก็ไม่มีเจตจำนง และที่ที่มีชีวิตอยู่เท่านั้นที่เจตจำนงได้ปรากฏขึ้น แต่สำหรับข้าพเจ้าแล้วมันไม่ใช่เจตจำนงเพื่อชีวิต แต่เป็นเจตจำนงสู่อำนาจ”

ภายใต้มุมมองทางศีลธรรมหรือการไร้ซึ่งความมีศีลธรรม แต่เนื่องมาจากการเป็นสิ่งมีชีวิตและชีวิต ก็เป็นเรื่องของเจตจำนงสุ่อำนาจ...นอกจากนี้การกดขี่เอารัดเอาเปรียบ (exploitation) ไม่ได้เป็นเรื่องที่สะท้อนถึงความเสื่อม หรือความป่วยไข้ที่บังเกิดขึ้นกับสังคมการเมืองแต่อย่างใด แต่การกดขี่เอารัดเอาเปรียบ คือสภาวะของชีวิต ถือเป็นพื้นฐานขององคาพยพและเป็นสิ่งที่ได้ดำเนินต่อเนื่องมาจากเจตจำนงสุ่อำนาจ" (Nietzsche, 1990:194)

สำหรับสาเหตุที่มา ในการนำเสนอแนวคิดของผู้ปกครอง ที่ได้ดำเนินอยู่ภายใต้รูปลักษณะของการเป็น "ผู้นำทางความคิด" (philosophical legislator) พร้อมกับแนวคิดเจตจำนงสุ่อำนาจนั้น เกิดขึ้นมาจากความพยายามของนิทเช่ ที่จะมอบหมายพันธกิจทั้งในอดีต ปัจจุบันและอนาคต ให้กับผู้ปกครองเหล่านั้นดำเนินการเป็นทั้งผู้สร้าง (creator) ผู้ทำการประเมินคุณค่า (evaluator) และสร้างความเป็นเอกภาพ (united) ให้เกิดขึ้นกับรัฐชาติต่างๆของยุโรป อันจะเป็นก้าวย่างไปสู่การเมืองอันยิ่งใหญ่ในอนาคต นิทเช่กล่าวเปรียบเทียบเอาไว้ว่า "เราได้มาถึงวันเวลาของการเปลี่ยนแปลง การเผชิญหน้ากับคมดาบของการพิพากษา และช่วงเวลาแห่งเที่ยงวัน (great noontide) อันเป็นเวลาซึ่งสิ่งต่างๆจะได้เปิดเผยตัวมัน" (Nietzsche, 1969:209) เพราะฉะนั้น การเมืองที่ยิ่งใหญ่คือปรากฏการณ์ใหม่ในทางการเมืองที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ดำเนินอยู่ภายใต้ลักษณะของการคิดสิ่งใหม่ ลงมือทำสิ่งใหม่และสร้างสิ่งใหม่ โดยมีที่มาจากการที่แนวคิดอุดมการณ์ต่างๆทางสังคมการเมืองที่เคยเป็นมา จะต้องถูกนำมาประเมินคุณค่าขึ้นมาใหม่ (revaluation of all values)

นอกเหนือไปจากภารกิจของตัวผู้ปกครองหรือผู้นำทางการเมืองดังที่ได้กล่าวมาในข้างต้นแล้ว เป้าหมายที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการเมืองที่ยิ่งใหญ่ของนิทเช่ มีนัยที่อาจเรียกได้ว่าเป็นการสื่อสารออกมาในเชิงสันติภาพ คือความพยายามในการสร้างความเป็นเอกภาพและความเป็นชาวยุโรปที่ดี (good European) เกิดขึ้นมาเพื่อให้ชาวยุโรป ลดความมีอคติและพร้อมสลัดทิ้งมายาคติที่ดำเนินอยู่ภายใต้แนวคิดในเชิงชาตินิยม การยึดถือผลประโยชน์แห่งชาติออกไป (Nietzsche, 1990:171-173) อย่างไรก็ตามในภาพของความเป็นจริงนั้นยุโรปยังเกิดความแตกแยก มีภาพของ

* 'great noontide' คือคำพูดสุดท้ายที่ศาสดา Zarathustra ได้กล่าวกับสาวกก่อนที่จะปิดเล่มของหนังสือ Thus Spoke Zarathustra ภายหลังจากที่ได้ประกาศถึงมรณกรรมของพระเจ้า (God is dead) ซึ่งเปรียบเสมือนกับสถานที่พัก ที่กำลังภัยอันตรายต่างๆที่จะเกิดขึ้นกับมนุษย์ได้พังทลายลง ซึ่งถูกนำมาเปรียบเทียบกับช่วงเที่ยงวัน อันถือเป็นช่วงเวลาที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของวัน เป็นช่วงเวลาที่มนุษย์ได้เผชิญหน้ากับตัวเองโดยปราศจากสิ่งอื่นใดคอยช่วยเหลือ หรืออยู่เคียงข้าง และถือได้ว่าช่วงเวลาอันสั้น ที่เจ้าของมนุษย์จะทอดส้นที่สุด เปรียบเสมือนการฉกฉวยโอกาสในการเปลี่ยนแปลง และสร้างสิ่งใหม่ขึ้นมาแทนที่สิ่งเก่า

บรรยากาศทางการเมืองระหว่างประเทศที่บ่งบอกถึงการยึดติดอยู่กับความเป็นรัฐชาติ เชื้อชาติ และสมัครพรรคพวก (Strauss, 1964: 20)

ความพยายามของการสร้างเอกภาพให้เกิดขึ้นในทางการเมืองและศิลปวัฒนธรรม มีการดำเนินการผ่านการอ้างอิงและนำเอาบุคคลผู้ยิ่งใหญ่ในอดีตมาเป็นแบบอย่าง บุคคลผู้ยิ่งใหญ่ในอดีตได้ถูกกล่าวขานว่าเป็นชาวยุโรปที่ดี (good European) มีตัวอย่างให้เห็นได้จากการนำเอาบุคคลผู้มีชื่อเสียงโด่งดังในช่วงศตวรรษที่สิบเก้าอย่างจักรพรรดินโปเลียน โบนาปาร์ต (Napoleon Bonapart) ของฝรั่งเศส และมหากวีเกอเธ่ (Goethe) ของเยอรมัน ซึ่งบุคคลทั้งสองได้รับการขนานนามว่าเป็นอุบัติการณ์ของชาวยุโรป (European events) ดำรงตนเป็นบุคคลที่อยู่เหนือค่านิยมของความเป็นรัฐชาติ (Strauss and Cropsey, 1966:736) โดยมีผลงานที่เกิดมาจากความพยายามสถาปนา เพื่อสร้างความเป็นเอกภาพทั้งในทางการเมือง เศรษฐกิจและวัฒนธรรมให้เกิดขึ้นกับชาติต่างๆของยุโรป ซึ่งในช่วงระยะเวลาต่อมาได้เกิดปรากฏการณ์ในวงการปัญญาชนที่มีความพยายามจะยกย่องผลงานของกวีอย่างเกอเธ่ (Goethe) ให้เป็นวรรณกรรมยุโรป (European literature) ตัวอย่างดังกล่าวยังมีให้เห็นไปจนถึงดนตรีของบีโธเฟิน (Beethoven) (Jasper, 1965:112-113)

* เป็นที่น่าสังเกตถึงความพยายามในการก่อตั้งสหภาพยุโรป (EU) ว่าดำเนินอยู่ภายใต้แนวคิดการเมืองที่ยิ่งใหญ่ของนิทเช่หรือไม่ แต่อย่างไรก็ตามนิทเช่เอง ยังมีความคิดที่แยกแยะความเป็นยุโรปอยู่ โดยให้การยอมรับและชื่นชมฝรั่งเศส ในฐานะตัวแทนของความเป็นผู้ดีสูงศักดิ์ ขณะที่กล่าวโจมตีอังกฤษว่าเป็นชาติที่ให้กำเนิดแนวคิดที่สามานย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวคิดในแบบเสรีนิยม (Liberalism) และแนวคิดในเชิงอรรถประโยชน์นิยม ที่มีอิทธิพลในฐานะเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของแนวคิดประชาธิปไตย (โปรดดูการวิพากษ์ได้ใน Beyond Good and Evil ในคติพจน์ที่ 253)

** ทางด้านเอ็ดมุนด์ ฮุสเสิร์ล (Edmund Husserl) นักปรัชญาชาวเยอรมันผู้ให้กำเนิดปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology) และนักเขียนนวนิยายชาวเช็ก มิลาน คูนเดอร่า (Milan Kundera) เคยกล่าวไว้ว่าชาวยุโรป (European) คือคำคุณศัพท์ที่ใช้อธิบายถึงอัตลักษณ์ในทางจิตวิญญาณ ที่อยู่เหนือพื้นที่ในทางภูมิศาสตร์และเวลา โดยมีรากฐานเดียวกับที่มาจากความเจริญรุ่งเรืองในทางศิลปะและวิทยาการของชาวกรีกโบราณ (โปรดดู Milan Kundera, The Art of the Novel. Translated by Linda Asher, (London:Faber and Faber, 1990)., pp.3-4.